

Skopje: 1500 mrtvih in več kot 2000 ranjenih?

Sporočilo CK ZKJ, Zveznega odbora SZDL, Zveznega izvršnega sveta, CK ZK Makedonije, 60 SZDL Makedonije in Izvršnega sveta socialistične republike Makedonije

Dne 26. julija 1963 leta ob 5.17 je glavno mesto socialistične republike Makedonije prizadel katastrofalni potres, ki je povzročil mnogo človeških žrtev in ogromno opustošenje. Doslej so izkopal iz ruševin 630 mrtvih, ranjenih pa je več kot 2000 ljudi, izmed katerih jih je 1000 hudo. Žrtev je še mnogo več, vendar še ni možno točno ugotoviti, ker še zmeraj razkopavajo ruševine. Med preminulimi je tudi več tujih državljanov.

V tej katastrofi je bilo uničenih ali onesposobljenih za bivanje 80 odstotkov stanovanjskih in javnih poslopij. Osebnostna imovina več deset tisoč družin je uničena. Osnovni komunalni objekti, vodovod, kanalizacija, električno omrežje ipd. so prav tako močno poškodovani in ne funkcionirajo. Zelo so uničene in ne delujejo tudi poštne, telefonske in telefonske zvezne, Gospodarsko življenje je popolnoma ohromelo.

Neposredno po nesreči so organizirali delo pri odkopavanju in odstranjevanju porušenih poslopij ter reševanju ponesrečenih. Vsem ranjencem nudijo takoj zdravniško pomoč, hujše poškodovane pa prevajajo v bolnišnice v okoliških mestih v Makedoniji,

pa tudi v bolnišnice v drugih republikah. Približno 200.000 prebivalcev Skopja so evakuirali v kraje, v katerih so jim pripravili začasno bivanje in hrano. Požrtvovalno delo enot JLA, občanov Skopja in sanitetnega osebja iz vseh krajev Jugoslavije je prispevalo k ublažitvi hudih posledic te katastrofe.

Zalostne trenutke, ki jih preživlja prebivalstvo Skopja, z njim pa tudi ljudstvo vse socialistične republike Makedonije in vsi narodi Jugoslavije, so razumeli kot svojo tragedijo in izkazali izredno solidarnost ter nudili potreb-

no pomoč. Iz mnogih tujih držav so prav tako sporočili izraze solidarnosti ter poslali pomoč ali pa je še bodo.

Prebivalstvo Skopja je v teh hudih trenutkih pokazalo veliko prisebnost in pripravljenost za skupno pomoč ter solidarnost.

Zaradi obnove in izgradnje mesta bodo potrebni izredni naporji vse naše skupnosti in velika gmotna sredstva. Zvezni izvršni svet in republiški izvršni sveti bodo nudili vso neogibno gmotno in drugo pomoč za obnovo ter ponovno izgradnjo mesta Skopja.

Potrebovali bodo še mnogo krvi!

Zvezni odbor za pomoč ponesrečencem v Skopju sporoča, da bodo za te ponesrečence potrebovali kri v toku več prihodnjih tednov, zato bodo stalno in po načrtu zbirali kri. Zavodi za transfuzijo krvi v posameznih mestih naj zagotovijo predvsem dovolj krvi za tiste ponesrečence, ki se zdravijo v njihovih krajih. Kri je treba določiti po krvnih grupah, sicer je nekoristna.

VIDEM-KRŠKO: do sobote so zbrali že 8,620.000 din pomoči

V soboto je tudi v Vimu-Krškem zasedal občinski štab za pomoč Skopju, kjer so navzoči predstavniki gospodarskih organizacij že sporočili, koliko bodo prispevali v denarju kot pomoč nesrečnim prebivalcem hudo prizadetega Skopja. Izjavili so hkrati, da bo pomoč še precej večja, o tem pa bodo razpravljali te dni delavski svet in upravni odbori kolektivov. Med prvimi so sklenili prispevati: Elektro Krško 500.000 din, Celuloza Videm-Krško 5.000.000 din, Gradbeno podjetje »Sava« Videm-Krško 200.000 din, Rudnik rjavega premoga Senovo 800.000 din, Termoelektrarna Brestanica 500.000 din, Tovarna Imperial Videm-Krško 100.000 din, Kmetijska zadruga Videm-Krško 200.000 din, Kmetijska zadruga Kostanjevica 150.000 din, Restavracija »Pod Gorjancje Kostanjevica 10.000 din, Splošno klesarstvo Kostanjevica 75.000 din, Trgovsko podjetje Otok Kostanjevica 50.000 din, Trgovsko podjetje Preskrba Senovo 100.000 din, Tovarna perila, obrat II, Kostanjevica 50.000 din, Trgovsko podjetje Resa Videm-Krško 100.000 din, Konfekcija papirja Videm-Krško

100.000 din, Valvasorjeva tiskarna 15.000 din, Dolomit Brestanica 20.000 din, Komunalno podjetje Remont Senovo 25.000 din, Mizarstva delavnica Brestanica 25.000 din, Obrtno podjetje Videm-Krško 150 tisoč din, Mizarstvo Videm-Krško 100.000 din, Transport Videm-Krško 50.000, Zavarovalnica Videm-Krško 200.000 din, Kmetijska zadruga Brestanica 100.000 din.

Informacije o ponesrečencih

Na Občinski odbor RK v Novem mestu je v zadnjih dneh prišlo precej ljudi, ki poizvedujejo o svojcih v porušenem glavnem mestu Makedonije. Občinski odbor RK je takoj vzpostavil informativno službo in preko GO RK v Ljubljani posreduje podatke.

Nekateri pogrešani so se na ta način že javili.

Več o potresu v Skopju berite še na 4. in 6. strani današnje številke!

Ena izmed pretresljivih zgodb v porušenem Skopju: belgijska zakonca Susy in Jean Jacquemart iz Liega sta preživela v ruševinah hotela MAKEDONIJA 54 tesnobnih ur. Mislila sta že, da bosta umrla od žeje in strahu, hotela sta si že prerezati žile na rokah, hkrati pa sta se spet tolažila, da ju bodo vendarle rešili. Po 54 urah je pomoč prišla! Na sliki vojaki in drugi reševalci pravkar polagajo rešeno belgijsko državljanko na nosila; zdaj sta z možem že izven nevarnosti, srečna in živa! Pod ruševinami uničenega mesta pa še vedno leži neznano število prebivalcev Skopja in tudi nekaj tujih državljanov.

Še nikoli take pripravljenosti

Francka Balkovec, medicinska sestra na novomeški transfuzijski postaji, nam je povedala v ponedeljek dopoldne:

— Ze v petek dopoldne, ko se je razvedelo za nesrečo v Skopju, so se posamezniki in kolektivi iz Novega mesta in drugih krajev javljali za oddajo krvi. V petek zvečer smo 43 osebam vzeli kri, med njimi večji skupini iz IMV. Ker je bila pripravljenost ljudi za oddajo krvi tako velika, da bi naše priprave ne zadoštvale za vse, smo poslali kombi v Ljubljano po material, ki ga potrebujemo. Tam pa je vsega zmanjkalo...

Posebno pripravljenost za pomoč ponesrečencem je poka-

zal neki tovariš iz Gabrja (star krvodajalec), ki je v soboto zjutraj že pred šesto uro prišel k nam.

Po navodilih iz Ljubljane smo vse, ki so se telefonično ali osebno javili za krvodajalce, napotili na Rdeči križ, kjer jih vpišejo v evidenco, krvi pa začasno ne odvzemamo. Za prve potrebe je krvi dovolj, čez kak teden dni, ko bodo vsi ranjenci razmeščeni

po bolnišnicah, pa bomo kri spet potrebovali in bodo takrat vsi prišli na vrsto.

Zdaj imamo vse pripravljeno za velike krvodajalske akcije in ko nam bodo sporočili, da spet potrebujejo kri, bomo takoj začeli delati.

Kar neverjetno pa je, koliko oseb se je zdaj prijavilo in kako močno naši ljudje sočustvujejo s ponesrečenci v bratski Makedoniji.

POMAGAJMO!

Prve in najnujnejše pošiljke v denarju in materialu so iz naših krajev že odposlali v Skopje. Ne smemo pa misliti, da bo ta akcija v nekaj dneh končana. Skopje je imelo blizu 200.000 prebivalcev, ki so skoraj vsi ob imetje in jim je ostalo le golo življenje, potrebujejo pa vsega: denarja, hrane, obleke in stanovanj.

Akcije za zbiranje denarnih sredstev iz kolektivov in preko nabiralnih pol RK so pokazale doslej lepe rezultate. Po vseh občinah na našem območju so že v prvih dneh zbrali precej milijonov, kakor tudi prispevkov v materialu in živilih.

Denarna akcija naj še naprej poteka tako kot doslej, v podjetjih pa si morajo biti na jasnem, DA PRISPEVEK V ENODNEVNEM ALI VEC DNEVNEM ZASLUZKU KOLEKTIVA NE PREDSTAVLJA PRISPEVEK PODJETJA, TEMVEČ POSAMEZNIH CLANOV KOLEKTIVA. Upravni odbori in delavski sveti naj skušajo v okviru največjih možnosti določiti vsoto, ki jo prispeva podjetje samo, ali pa največje število svojih izdelkov, ki so jih pripravljene darovati ponesrečencem strašnega skopskega potresa.

Zelo dobrodošel je gradbeni material, pohištvo, posteljnina, posoda, konfekcija, obutev in zlasti oblačila za otroke. Seveda pa v Skopju najbolj potrebujejo šotorov, barak in postelj.

Na deželi, kjer so ljudje pripravljene darovati krompir ali druge pridelke, naj bi vse to zbirali pri zadrugah. Dobrodošla je prav vsaka pomoč in jo moramo hvaležno sprejeti!

Vsi tisti, ki so se prijavili za krvodajalce, bodo v nekaj dneh prišli na vrsto, ker bo po podatkih iz Skopja v prihodnjih tednih, ko bodo pošle sedanje zaloge, kri močno potrebna.

Z nezmanjšanim poletom moramo z zbiralnimi akcijami nadaljevati, da bi lahko vsem, ki so preživeli potres, vsaj delno nadomestili to, kar so izgubili.

OBČINSKI ŠTABI ZA POMOČ SKOPJU NA DOLENJSKEM IN V SPODNJEM POSAVJU

Tovarna papirja: 5.000.000 dinarjev

Centralni delavski svet tovarne celuloze in papirja DJURO SALAJ v Vidmu-Krškem je na svojem izrednem zasedanju v soboto sklenil prispevati za ponesrečence v Makedoniji 5 milijonov dinarjev, kar predstavlja 3-dnevni zaslužek celotnega kolektiva. Sindikat v podjetju je organiziral krvodajalsko akcijo, za katero se je prijavilo 60 odst. vseh zaposlenih v kolektivu, kri bodo oddali verjetno že ta teden.

615-99

Iz Službe družbenega knjigovodstva smo zvedeli, da naj vsaka organizacija, ki želi nakazati denarno pomoč prizadeti SR Makedoniji, nakaže denar pri svoji podružnici na račun 615-99 in pri tem še navede številko podružnice, pri kateri vplačuje.

Vse nadaljnje informacije lahko dobite pri vsaki podružnici SDK.

VREME

OD 1. DO 11. AVGUSTA

Nevihte ali celo trajen dež z ohladitvijo pričakujemo okrog 3., nato še okrog 6. in 9. avgusta. V ostalem lepo vreme.

Dr. V. M.

12 ur po katastrofalnem potresu v Skopju so se začeli v novomeški transfuzijski postaji že zbirati prvi prostovoljni krvodajalci. Med njimi je bilo največ delavcev, kolektiva IMV; že prvi dan je zvečer in ponoči oddalo kri za ponesrečence v Makedoniji 43 novomeških delavcev, delavk in uslužbencev.

Življenja se ne da nikoli prepisati

O občinskih statutih smo že večkrat pisali. Tokrat nas zanima naslednje vprašanje: ali smo dovolj pozorni na neredke težnje, da bi prepisovali druge statute? Pri tem se ponekod izgovarjajo, češ škoda truda, saj nekaterih formulacij tako in tako ne bi mogli bolje in lepše povedati. Nekateri še zmeraj mislijo, da je občinski statut zgolj pravni normativ, ki se od občine do občine ne bo bistveno razlikoval. Iz takega pojmovanja se kajpak rodi želja: dobiti tipski osnutek, ki bi ga »prikrojili«
potrebam svoje občine. Kakšno bi bilo to prikrojjevanje, ni treba dosti ugotoviti. Spet so nekateri posamezniki, ki sicer trdijo, da je njihov osnutek izviran in da niso nič prepisali. Ko pa primerjaš posamezne določbe dveh ali treh osnutkov, ugotoviš, da so si formulacije podobne kot jajce jajcu. Kdo je od koga prepisoval, ni težko ugotoviti. Treba je samo analizirati komuno in njene posebnosti, pa je brž na dani, da je formulacija, kakor je zapisana v osnutku občinskega statuta, dela silo resničnemu življenju.

V tem je stvar: življenju ni mogoče natikati umetno skonstruiranih formulacij, ki ne izražajo resničnega in možnega. Res je, da imajo komune tudi marsikaj skupnega, a še več je posebnosti, ki jih je treba upoštevati. Komuna je namreč živa stvar, to je splet odnosov med občani in delovnimi skupnostmi, ki niso statični, temveč prožni, vsak dan spreminjajoči se. Kako je potem mogoče takemu življenju vsiliti formulacije, ki so prepisane in ki odsevajo življenje, ki je svojsko neki tretji občini, skupnosti občanov in delovnih skupnosti, ki imajo spet svoje, čisto drugače, probleme in perspektive? Če pravimo, da mora biti občinski statut listina občanov o skupnem življenju in delu v komuni, je s tem jas-

no povedano, da statut ni klasični pravni normativ, ki ga je treba pač izdati, ker to narekujejo ustava in zakoni. Občinski statut je treba izdelati zaradi potreb občanov in delovnih skupnosti v komuni. V njem naj vsak organ in vsak posameznik najde svoje mesto, svoje pravice in svoje dolžnosti. Listina občanov mora kar najbolj celovito odsevati življenje komune kot tisto obliko, kjer se najbolj konkretno in vsakodnevno usklajajo posamezni in skupni interesi, kjer se čim bolj uspešno razrešujejo protislovja prehodnega obdobja in kjer delujejo ljudje kot potrošniki in proizvajalci v isti osebi. Statut, ki sicer obravnava kopico raznih organov, med katerimi pa ni prave povezanosti, ker so njihove koristi preveč izolirane druga od druge, ni srečno izrazil spleta odnosov v komuni. Življenje v komuni je treba dobro poznati, prodreti je treba v njegovo bistvo, česar pa ni mogoče storiti brez poglobljenih analiz, če hočemo, da bo občinski statut to, kar mora biti. Kdor se loteva izdelave statuta zgolj s pravnimi vidiki, ta še ni spoznal prave funkcije temeljne občinske listine.

Pri izdelavi statuta tudi ne gre samo za fotografiranje stanja, kakršno pač je, temveč za mnogo več: prispevati ustvarjalno k razvoju komunalnega sistema, h krepitvi družbenega samoupravljanja, k uvajanju novih, še bogatejših oblik, da bi še širši krog občanov aktivno, čimbolj neposredno sodeloval pri snovanju konkretne politike. To pa z drugimi besedami pomeni, da mora pri tem ustvarjalnem delu sodelovati čim širši krog ljudi. To tudi pomeni, da je treba kritično analizirati dosedanje delovanje samoupravnih družbenih organov — njih vsebino in oblike dela. Statut naj kodificira tisto, kar je dobro, ne pa tistega, kar se je v praksi po-

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Podpis sporazuma o prepovedi atomskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo v Moskvi je vzbudil zelo ugoden odmev po vsem svetu, razen — menda — na Kitajskem, kjer propagandni stroj nenehno opozarja »napredne sile«, naj ne verjamejo Američanom, naj ne otopijo svoje revolucionarne ostrine in tako dalje. Značilno pa je tudi to, da se je tudi uradna francoska politika vsaj deloma znašla v škripecu.

Znano je, da si francoska vlada in predsednik de Gaulle osebno prizadevata, spraviti Francijo v atomski klub treh velesil oziroma napraviti iz Francije tudi atomsko velesilo. Po mnenju vodilnih francoskih krogov je Francija napravila samo to napako, ker je zaostala v atomski tekmi in se je šele zdaj resno lotila razvijanja svojih atomskih orožij. Toda neugodno za Francijo je dejstvo, da je svet že do cela sit izgovorov, s katerimi so tudi velesile opravičevale svoje atomske poskuse, in da nikakor ne more »razumeti«
francoskih prizadevanj. In ker je pritisk svetovnega javnega mnenja tako velik, je slišati danes iz Pariza uradne komentarje: češ, kaj bo teh nekaj »bombic«
vplivalo na zastrupljenost ozračja. Predvsem delamo poskuse pod zemljo — pravijo v Parizu, tista bomba pa, ki jo bomo sprožili v ozračju, pa ne more pomembno zastrupiti ozračja.

Toda vprašanje ni v tem. Gre za globoke vzroke in posledice. Gre kratko malo za to, da se naposled — zelo pozno sicer — konča ta nesmiselna

tekma v atomskih poskusih in oboroževanju, ki je prav tako nesmiselna in škodljiva, kakor je tekma med ZDA in ZSSR, kdo bo prvi prišel na Mesec. Pametni ljudje i v ZSSR i v ZDA se glasno sprašujejo, ali ne bi bilo dosti pametneje združiti ta orjaški projekt, ki velja tudi orjaške vsote, v svetov-

Odmevi in sporazum

nem okviru, saj postavlja predrag celo za ZDA in Sovjetsko zvezo.

Francoski argument tudi ne drži zato, ker ga lahko uporabi tudi katera koli druga država, ki bi se spomnila, da je za nju obrambo potrebno atomsko orožje (kakor se je že spomnila Svica) in potem bi se znašli v začaranem krogu opravičil, češ da je atomsko orožje potrebno.

Skratka, v nekem smislu sta se Kitajska in Francija zdaj znašli na podobnem stališču, ki pa seveda ne izvira iz istih pobud. Kitajska je proti sporazumu, ker baje ne gre zaupati Američanom (ali pa navsezadnje tudi zato, ker pripravljata lastno atomsko bombo?), Francija pa proti sporazumu zato, ker bi rada izpopolnila tisto atomsko orožje, ki ga ima. Za Francijo obstoji verjetnost, da bo pod pritiskom svetovnega mnenja vsaj nekoliko spremenila svoje stališče, medtem

ko za Kitajsko ni mogoče reči drugega kot: Bomo videli. Toda trenutno opazovalci soglašajo, da bo Kitajska vsaj zaradi ideološkega spora s partijo Sovjetske zveze in drugimi partijami v bližnji prihodnosti prej zaostila svoje stališče, kot ga omilila.

Katastrofalni potres v Skopju, ki je tako hudo prizadel makedonski narod, je med drugim pokazal, da človeška solidarnost ni prazna beseda. Ne samo Jugoslavija, ampak dobesedno ves svet je pretresla novica o strahotni usodi, ki je doletela Skopje. Ljudje z vseh krajev sveta, državni poglavarji, organizacije — vsi so priskočili na pomoč. Človek je pravzaprav presenečen nad tolikšnim odzivom tujine, toda če se malo zamislimo, morda najdemo odgovor na ta odziv.

Poglejmo, kako je bilo nam pri srcu ob misli na cele družine pod ruševinami, na matere, ki so izgubile otroke, na otroke, ki so izgubili matere, na ponesrečence, ki z obupnimi kriki kličejo na pomoč izpod ruševin. »To bi se tudi nam lahko zgodilo,«
govorijo ali si mislijo ljudje. Tako govorijo tudi ljudje v tujini. Pri tem niso pomembne razlike v politiki ali jeziku, veri ali nazorih. Vsi smo ljudje. In ta stara in preprosta resnica je dobila spet svojo vsebino in pomen. Če je v človeku torej toliko dobrega, je treba to dobro negovati in mu dati priložnosti, da se razvija in preмага slabo. Odziv na skopsko katastrofo je mogočna priča človekove solidarnosti do človeka, ki ne pozna ne meja ne ovir.

kazalo slabo. Da pa bi bilo to mogoče izpeljati, ne sme biti delo v zvezi z izdelavo statuta zgolj kabinetno, pisarniško. Izdelava občinskih statutarov — to mora biti široka politična akcija, v kateri pomeni snovanje občinskega statuta hkrati tudi poglabljanje socialističnih odnosov

med ljudmi, izpopolnjevanje sistema, dograjevanje ustavne ureditve. To pa je čisto nekaj drugega kot zgolj spretnost izdelati statut s kombiniranimi izposojenimi formulacij. Resnica je namreč, da življenja, kakor ga živijo druge komune, ni mogoče preprosto

Tudi v Novem mestu: takojšnja pomoč Skopju

Strašen potres, ki je 26. julija prizadel glavno mesto Makedonije, je tragično odjeknil tudi med delovnimi kolektivi in prebivalstvom novomeške občine. Že ob prvih vesteh o nesreči, okoli 9. ure dopol-

dne, so delovni kolektivi v velikem številu prijavljali svojo pomoč v denarju in v obliki enodnevnega ali večdnevnih zaslužkov. Mnogi so se prijavljali tudi krvodajalci in posamezniki, ki so pripravljeno oditi

v Skopje z različnimi tehničnimi in drugimi ekipami.

Ker je treba pomoč pravilno organizirati, je bil 26. julija popoldne sestanek pripravljalnega štaba, 27. zjutraj pa je bil formiran občinski odbor za pomoč Skopju. Za predsednika je bil imenovan Andrej Grča, za tajnika Franci Kuhar, zastopnik SZDL je Dušan Zupanc zastopnik RK dr. Božo Oblak ter zastopnik sindikatov Stane Zupanc.

Dogovorili so se, da bo Občinski odbor RK v Novem mestu ki deluje v medobčinskem merilu, poskrbel za krvodajalske akcije in za pošiljanje zdravil. Občinski odbor za po-

moč bo organiziral denarne prispevke in ekipe strokovnjakov, ki bodo po potrebi odšli v Skopje.

Občinski odbor za pomoč Skopju ima stalno dežurno službo in je v stikih z vsemi organizacijami in Rdečim križem. Delovni kolektivi in občani, ki so pripravljeni v tej humani akciji za pomoč kakorkoli sodelovati, naj se obrnejo na ta odbor, kjer bodo dobili vse potrebne informacije.

■ **KRVODAJALCI** naj se prijavljajo na telefonsko številko 21-430.

■ **DENARNE PRISPEVKE** pošiljajte na naslov NB Novo mesto 606-11-615-99, denarna pomoč Skopju.

■ **ODBOR ZA POMOČ SKOPJU**: telefon 21-040, interna 72. Dežurna služba od 7.—20. ure.

■ General Luaj el Atassi je odstopil s položaja predsednika Nacionalnega sveta sirske revolucije in vrhovnega poveljnika sirskih oboroženih sil. Ta odstop pomeni nadaljnje utrjevanje moči stranke Baas.

■ Državni sekretar v indijskem zunanjem ministrstvu Desaj je obvestil predstavnike šestih držav značrta Colombos v Delhiju, da je Kitajska ponovno začela graditi utrdbe na spornem območju na Himalaji.

■ Ameriški znanstveniki so objavili, da je letošnji pomladanski dež v ZDA vseboval več radioaktivnih elementov kot kdaj koli prej.

■ Izdatki za vojsko bodo v francoskem proračunu za prihodnje leto znašali 19,5 milijarde frankov, kar je za milijardo frankov (dvesto milijonov dolarjev) več v primerjavi z letošnjim proračunom.

■ V Tokju so se začeli redni kongresi največje japonske sindikalne unije Soho, ki ima štiri milijone članov. Na kongresu bodo obravnavali široko akcijo japonskih sindikatov za zboljšanje življenjskih razmer in življenjskih pogojev delavcev.

■ V ponedeljek so v Pekingu odprli prvo večjo razstavo britanske industrije. Večja skupina britanskih in poslovnih ljudi se je udeležila otvoritve razstave.

■ Zunanje politična komisija ameriškega senata se je izrekla za to, da obvelja klavzula največjih ugodnosti v trgovinskih odnosih ZDA z Jugoslavijo in Poljsko.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Zvezni izvršni svet je pred dnevi sprejel sklepe o razvoju gospodarstva v letu 1963 in o temeljnih smernicah plana za leto 1964. V dokumentu je med drugim rečeno, da je naše gospodarstvo v osnovi prebrodilo počasnejša gibanja v letu 1961 ter v prvi polovici leta 1962 in nadaljevalo uspešnejši razvoj. Hiter razvoj gospodarstva oziroma proizvodnje je spremljala visoka rast produktivnosti dela. Naše gospodarstvo se čedalje bolj usmerja k razširjevanju ekonomskih odnosov s tujino. V tem času je bila zlasti pomembna večja usklajenost med gibanjem proizvodnje in potrošnje. Zahvaljujoč vsemu temu so docela upravičeni obeti, da bomo temeljne cilje gospodarskega razvoja za letošnje leto v celoti dosegli in celo presegli.

V sklepih zveznega izvršnega sveta je nadalje rečeno, da je treba nadaljevati z ugodnimi težnjami v razvoju gospodarstva. Poglavitni cilj in naloga vseh planov in celotne gospodarske politike za naslednje leto bi morala biti kontinuiteta dinamičnega razvoja gospodarstva in nadaljnja stabilizacija gospodarskega razvoja. Plani morajo biti čim realnejši, torej ne smejo biti prenapeti, ampak morajo ustrezati stvarnim možnostim. Se nadalje je treba izpopolnjevati gospodarski sistem. V zvezi s tem je treba proučiti tudi celoten kompleks vprašanj, ki se nanašajo na položaj gospodarskih organizacij, na njihovo finančno poslovanje, stroške poslovanja itd. Storitvi je treba ukrepe za maksimalno izkoriščanje kapacitet in povečanje proizvodnje surovin in reprodukcijskega materiala tistih panog, ki zdaj zaostajajo, s čimer naj bi zagotovili povečanje izvoza in bolj popolno oskrbovanje notranjega trga. Če bomo hoteli ohraniti in še povečati doseženo raven kmetijske proizvodnje, bo treba razširiti površine družbenih gospodarstev in jih nadalje usposobiti za veliko in moderno proizvodnjo. Ker promet zaostaja za potrebami gospodarskega razvoja, si je treba prizadevati, da bi intenzivneje izkoriščali prometno omrežje. Na področju gradbeništva je treba storiti vse priprave, da bi lahko racio-

nalno izvedli razširjeni obseg izgradnje v prihodnjem letu. Izboljšati je treba delovanje trgovinskega omrežja in odstraniti pomanjkljivosti, ki nastajajo zaradi počasnega reagiranja trgovine glede na proizvodne možnosti in zahteve potrošnikov. Proučiti je treba nezadostno usklajene odnose cen posameznih medsebojno povezanih skupin proizvodov, ki neugodno vplivajo na normalno gospodarjenje v nekaterih skupinah delovnih organizacij.

SKLEPI ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Dokument zveznega izvršnega sveta vsebuje tudi sklepe o razvoju drugih področij gospodarstva: turizma, storitvene dejavnosti, izvoza itd. V njem je rečeno tudi, da bi morali v naslednjem letu še vzdrževati ugodne težnje v odnosih med gibanjem zaposlenosti, produktivnosti dela in proizvodnje. Z ukrepi ekonomske politike je treba zagotoviti rast realne osebne potrošnje v letu 1964 v skladu s povečanjem proizvodnje in delovne produktivnosti. Z investicijami je treba omogočiti povečevanje proizvodnih možnosti in uspešnejši razvoj gospodarstva, vendar vlaganja ne bi smela prekoračiti obsega realnih možnosti. Potrošnja državnih organov bi se morala tudi naslednje leto gibati umerneje, za kar obstajajo potrebni pogoji. Z zveznim družbenim planom je treba tudi za prihodnje leto zagotoviti sredstva za hitrejši gospodarski razvoj nerazvitih področij. Gospodarski sistem je treba izpopolniti tako, da bo z ustreznimi metodami urejeno ustvarjanje in uporaba rezerv na ravni federacije in na drugih ravneh, ker je to prvi pogoj za stabilni razvoj gospodarstva.

● Pred katastrofalnim potresom v Skopju, ki nam je prizadel veliko bol, je gospodarska

banka SR Slovenije odobrila Stopanski banki v Skopju kratkoročno posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj za trg. Kdo je takrat pomislil na to, da bo nezadržana sila stihije narave uničila prav vse, kar je še pred nekaj dnevi predstavljalo Skopje, ki smo ga gradili s tako ljubeznijo? Potrebam po graditvi stanovanj za trg so se pridružile še mnoge večje potrebe — iz temeljev zgraditi novo Skopje.

● Iz raznih krajev Jugoslavije, predvsem pa iz Prekmurja poročajo, da so že poldrug mesec brez padavin. Zemlja je popolnoma izsušena. Jesenski pridelki so ogroženi, če ne bo kmalu dežja. — Muhasta narava se je usodno zdvijala nad Sarajevom in povzročila precejšnjo škodo, ki pa ob tisti v Skopju popolnoma zbledi. Ker se je utrgal oblak, so se z višjih predelov zlivali hudourniki po mestnih ulicah in nosili s seboj vse, kar jim je bilo na poti. Neurje je trajalo približno eno uro.

● Zvezna zbornica se je izrekla za odločnejše odpravljanje administrativnih ostankov v gospodarstvu. Ponovno je treba proučiti neprikladne instrumente, kakor so izredni dohodek in rudniški prispevek. Tudi sedanjí način oblikovanja amortizacije ne ustreza več, zaradi česar bi ga bilo treba spremeniti. Storitvi je treba tudi ukrepe, tako da s plafoniranimi cenami ne bi spravljali v težak položaj nekaterih gospodarskih organizacij, katerih proizvodni stroški so odvisni od cen, ki se prosto formirajo, dohodek pa od cen, ki so plafonirane.

● Na železnicah se zavzemajo za ekonomske odnose v prometu. Prizadevajo si, da bi poslovali kot gospodarske organizacije, kar pa sedaj ni popolnoma omogočeno, ker je 16 odstotkov stroškov potniškega prometa nepokritih. Zato predlagajo, naj bi dajala skupnost regresne direktno posameznikom, ne več železnicam, ki sedaj ne morejo voditi sebi ustrezne gospodarske politike.

Krajši delovni čas ne sme biti stvar pisarniških ukazov

Cimbolj se oddaljuje od zgodovinskega dne, v katerem je začela veljati nova ustava SFRJ, tem bolj dozorevajo ideje o 42-urnem delovnem tedniku in ponekod dobivajo že kar dokončen okvir v obliki zahtev. Od ideje do njene uresničitve pa je težka, naporna pot, zlasti se, ker morajo biti podani tudi trdni temelji, na katerih jih je možno uresničiti. Ustavna določila sicer tega ne navajajo konkretno, znano pa je, da so ti temelji istovetni s tistimi, na katerih gradimo politično, gospodarsko, družbeno in kulturno prosvetno življenje v komunah. Pri tem imamo v mislih notranjost komun, se pravi delovne organizacije s tako drugačno dejavnostjo, proizvodnih in drugih oblik. Ker so postale zahteve po krajšem delovnem času že nekakšna vsiljiva manira, ki ima z zavestno tvornostjo in stvarnostjo čestokrat malo skupnega, nameravamo vprašanje osvetliti iz zornega kota, v katerem so se znašala tudi gledišča nekaterih občinskih predstavnikov, ki kritično motrijo vprašanje družbene ustvarjalnosti in porajajočih se odnosov. Seveda bi bilo napak, ko bi imeli zdaj te besede za ključ, ki odpre vsa vrata v reševanje, saj je vsako posamezno mnenje le poskus pravilne osvetlitve vprašanja z istočasno nakazano rešitvijo.

V čem je torej jedro vprašanja, ki nas zanima? Nesumnivo si je treba biti na dvomno, da uvajanje 42-urnega tednika ni in ne more biti neka splošna kampanjska akcija na podlagi določenih pisarniških ukazov, ne more pa biti mora. Dovolj dokazov imamo iz preteklosti, na katerih se lahko učimo, da se uvajanje stvari samo zaradi tega, ker imajo tudi drugi takos, ni obneslo, bilo pa je bolj v škodo kot v korist. Torej je nujno, in to je edino izhodišče, da stvar rešimo na podlagi študij in jemo na podlagi študij in gledamo pogoje, ob katerih je možno dodatne razglabljanje o zmanjševanju delovnih ur v tednu.

V videmskokrški občini posvečajo temu vprašanju veliko pozornost, vendar doslej razprave še niso prišle do zaključka za kompleksno reševanje stvari. Razprave so bile preozke in pretežno le poskus, kako začeti obravnavati to aktualno temo.

Po mnenju podpredsednika občinske skupščine v Vidnu, Krištanu, tovariša Javoriča, je vprašanje 42-urnega tednika zelo važno, zlasti ker je precej delovnih organizacij, v katerih bi se o tem lahko resneje pogovorili. Najbolj so realnim možnostim blizu

v tovarni celuloze in v obratih elektrogospodarstva, torej predvsem v industriji. Vendar tudi na teh področjih pogoji še najmanj niso zreli. Vse dotlej, dokler bodo tu bolj aktualna vprašanja (znižanje proizvodnih stroškov, racionalno izkoriščanje materialov, izboljšanje delovne discipline in podobno), ki jih mora kandidat za uvedbo 42-urnega tednika rešiti v prvi vrsti, in vse dotlej, dokler ne bo novih predpisov o delovnih odnosih in

lovno silo in delovnim časom po izmenah.

Vprašanje je torej še odprto in bo odprto vse dotlej, dokler ne bodo dani vsaj osnovni pogoji za resnejšo obravnavo. Ti pogoji pa bodo bržčas ustvarjeni šele tedaj, ko bo dana možnost, da si bo proizvajalec ob manjšem naporu odrezal večji kos kruha. Se pravi, da moramo čakati, da bodo v proizvodjalnem procesu stopile na čelo tiste prepotrebne silnice, ki bodo omogočile daljši korak

»OH, TE GROZNE TAKSE!«

Zadnje čase so se po Beli krajini precej raznesle govorice, da bo na gumi vozove in na kosičnice prepisana precejšnja taksa, ki naj bi znašala od 10.000 do 30.000 d.n. Ta »raca« je povzročila precej nejevolje med kmetijci, kar je povsem razumljivo. Ljudje si na vse načine prizadevajo, da obdržijo gospodarstva in da obdelajo njive in travnike, davki pa so zanje že tako prehud.

Vsa ta nejevolja pa je bila tokrat neupravičena, ker so govorice izmišljene. Za gumi vozove je ista taksa kot za navadne vozove, t.j. za voz nad 600 kg nosilnosti 2.400 din na leto. O taksi za kosičnice pa še nihče ni nič razpravljal in se tudi v bodoče kaj takega ne predvideva. (Glej Kmečki glas št. 31!)

Franc Derganc

ostalih razmerjih v proizvodnji, ki so težko preiti na krajši delovni čas. V drugih delovnih organizacijah, ki so tudi blizu nekaterim osnovnim pogojem, o katerih teče beseda, pa je vsaj zdaj nemogoče postaviti končne meje za izvedbo ustreznega načela, ker morajo te organizacije med drugim rešiti veliko precej vprašanj v zvezi z de-

do vsestranskega napredka v proizvodnji, v enaki meri pa vplivale tudi na boljše počutje delovnega človeka.

Čas in težnja za napredkom zlasti hotenje po prenosu ustavnih naročil v življenje, pa nas silijo, da slej ko prej ustvarimo trdne pogoje za uvedbo pomembnih stvari, kot je skrajšanje delovnega časa.

30 milijonov za BELT

Črnomaljska železolitarna in strojna tovarna »Belt« se čedalje uspešneje vključuje v kooperacijsko sodelovanje z motorno in avtomobilsko industrijo. Tovarna izvaja rekonstrukcijo, s katero bo povečala zmogljivost od 3000 na 4500 ton izdelkov. V te namene je upravni odbor Splošne gospodarske banke v Ljubljani

ni odobril »Beltu« 30 milijonov dinarjev avansa, ker je posojilo vezano na odobritev kredita pri Jugobanki.

Ob proslavi dneva vstaje v BiH so v Banjaluki odprli novo tovarno pohištva lesne industrije »Vrbasa«. Tovarna bo proizvedla letno 12.000 garnitur, bruto produkt pa bo okrog 1 milijarde dinarjev.

24. julija so končali pogajanja o odobritvi kredita 6 milijonov dolarjev, ki ga bo Jugoslavija dala Kambodži za zgraditev treh hidrocentral. Protokol je v imenu naše države podpisal predstavnik podjetja »Energoprojekt«, ki bo gradilo hidrocentrale na območju Kambodže.

Gozdni obrat pri kmetijskem kombianu v Gornji Radgoni urejuje ob Muri nasad topole in jelše na površini 40 hektarov.

Dolenjska trikotaja Beti iz Metlike je bila lani v zelo resni krizi zaradi zastarelega strojnega parka. V tovarni so se zavedali, da bo do leta z modernim načinom proizvodnje dosegli uspehe in so se odločili v drugi polovici 1962 za rekonstrukcijo.

Vedno večje povpraševanje za izdelke iz umetnih sintetičnih vlaken je prisililo podjetje, da se je preusmerilo v to proizvodnjo. Velike težave so imeli tudi z barvanjem bombažnih izdelkov, saj so jih pošiljali v Kranj in Zagreb. Zato so sklenili zgraditi lastno barvarno, v kateri lahko za sedaj barvajo volnene tkanine, konec oktobra pa bodo že v pogonu stroji za barvanje sintetičnih in umetnih vlaken. Zaradi velikega povpraševanja po izdelkih tovarne Beti so se odločili še za drugi del rekonstrukcije, ki ga bodo pričeli prihodnje leto. Tedaj bodo povečali kapacitete za 100 odstotkov, vendar bodo zaradi modernih strojev zvišali število delovne sile le za 30 odstotkov.

Letos se je priključilo Beti tudi podjetje Belokranjska iz Črnomlja, kjer nameravajo premeriti proizvodnjo za bombažno konfekcijo, saj že sedaj zalagajo nekatera konfekcijska podjetja z metriskim blagom. Za rekonstrukcijska dela v Beti in Belokranjski niso potrebna nova gradbena dela, saj imajo oko-

Sefa železniške postaje tovariša Franca Korena smo vprašali, kako posamezna podjetja izpolnjujejo dolžnost glede čimhitrejšega razkladanja vagonov. — Lahko rečem, da nekatera zelo slabo ali pa sploh ne. Moram pa pohvaliti podjetje Pionir, Kurivo in Novoteks. S 1. avgustom bo prišla uredba, da redni delovni čas ne smemo prekiniti z razkladanjem in

VAGONI, VAGONI!

nakladanjem vagonov, pa čeprav delamo zvečer, ponoči ali ob nedeljah. Zato si naj podjetja uredijo dežurno službo, da bodo lahko razkladala ob vsakem času! Dogovorijo naj se tudi s podjetjem »Gorjanci«, da jim bo razvažalo robo s postaje. S tem si bodo podjetja pomagala do hitrejših dobav blaga in hkrati tudi olajšala delo naši postaji.

— Ali imate težave z zamudništvom?

— Ne, posebnih težav ni, ker morajo stranke plačati stojnino in mi jim enostavno zaračunamo, če ne iztovorijo blago pravočasno.

— Tovariš šef, imate trenutno še kakšne probleme?

— Da! Zelo velik problem je Kandija. Če pridejo vagoni z blagom na primer ob osmih zjutraj, jih lahko prepeljemo v Kandijo šele ob dveh ali treh popoldne. Postaji sta tako blizu, da se prevoz ne izplača, porabi pa se veliko stroškov in časa. Zato naj podjetja naročajo blago rajši na postajo Novo mesto, ker bodo gospodarski razlogi kmalu prisilili Kandijo, da bo prenehala raztovarjati in nakladati pošiljke. V bodoče naj podjetja skušajo razumeti naš nolažni in naj bodo bolj disciplinirana, saj je to predvsem v njihovo korist!

M. F.

PRIPRAVLJANJE URBANISTIČNE DOKUMENTACIJE V LJUBLJANSKEM OKRAJU

Manj izgovorov za izogibanje urbanizmu

Občani se prav pogostokrat pritožujejo, da ne morejo zlahka uresničiti raznih svojih zamisli za gradnjo. Nedvomno so želje občanov pogostokrat tudi v nasprotju z ustreznimi načeli o gospodarstvi uporabi zemljišč, ki smo jih uveljavili v novejšem času. Res pa je tudi to, da prav na področju urbanizma oziroma stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva naši uradi poslujejo še vedno zelo počasi.

Deloma je za to počasno poslovanje krivo tudi zaostajanje pri izdelavi kompletne urbanistične dokumentacije, ki bi morala po sedaj veljavnih pozitivnih predpisih vsebovati: generalni urbanistični plan oz. regionalni plan, vplivna območja, urbanistične programe, ureditvene načrte in zazidalne načrte za predele tistih zemljišč, ki so pač namenjeni za zazidavo.

Pri vsem tem pa je treba upoštevati dejstvo, da je mogoče reševati generalni urbanistični plan kraja ali mesta samo na osnovi okrajnega generalnega urbanističnega plana. Prav na nedavni okrajni skupščini pa je bila dana slednjič pomembna spodbuda, naj bi vendarle hitreje reševali generalna urbanistična vprašanja v okrajnem merilu. Do nedavnega o kakšnih posebnih prizadevanjih, da bi v okrajnim generalnim urbanističnim planom pomagali urbanizaciji po naših krajih in mestih, pravzaprav ni bilo mogoče govoriti. O podcenjevanju urbanizma priča tudi podatek, da je bilo v letošnjem proračunu okrajne skupščine sprva predvidenih le 30 milijonov dinarjev za to delo.

Ko je okrajni svet za urbanizem, komunalne in stanovanjske zadeve imenoval komisijo, ki se ukvarja z raznimi vprašanji okrog izdelave generalnega urbanističnega plana ljubljanskega okraja, je bil storjen odločnejši korak na-

prej in napredovali smo v ljubljanskem okraju tudi do orientacijske pogodbe z urbanističnim inštitutom SR Slovenije. Toda resnejše zanimanje za urbanizem bi takšne podražitve zlahka ogrozile dobre zamisli o reševanju okrajnih urbanističnih problemov in bi tako prizadele tudi slehernega občana. Nova okrajna skupščina pa je pred dnevi odločno sklenila nadaljevati začeto delo, ne glede na povečanje stroškov, kar je tudi edino prav. Generalni urbanistični plan namreč ni mogoče izdelati hitro, to je večletno delo in vsaka izguba časa bi še zaostrovala urbanistične probleme. Na nedavni okrajni skupščini so dali prav dober predlog tudi za to vmesno obdobje, ko bo treba delovati na področju urbanizma hitreje kakor doslej, a še vedno in kot doslej brez popolne dokumentacije. Mimo sklepa, da izdelava okrajnega regionalnega plana ne sme zavirati napredovanja druge urbanistične dokumentacije, to je izdelave sklepov o vplivnih območjih urbanističnih programov in ureditvenih in zazidalnih načrtov, za katere bodo brez dvoma dali mnogo spodbud tudi občani sami, so ugotovili tudi dobro možnost za hitrejši napredek urbanizma. Doslej je ni bilo. Urbanistični inštitut bo nekatero osnovne podatke oziroma smernice za urbanistično dokumentacijo lahko dajal občinskemu organu in projektantom sprotil. Tako bo slednjič odpadel izgovor, da na področju urbanizma ni mogoče delati.

(Po »Ljubljanskem dnevniku«)

Z rekonstrukcijo BETI smo zmanjšali uvoz

li 2000 kvadratnih metrov praznih prostorov.

Kljub pričevanju delovne sile ob preusmeritvi proizvodnje je že v prvem polletju viden precejšen napredek. Podjetje je doseglo nad 500 milijonov realizacije, kar je precej več v primeri z lanskimi 286 milijoni v istem obdobju. Tako lahko računajo, da bo letni plan, ki je nekaj višji od milijarde gotovo presežen.

Do lanskega leta je podjetje uvažalo za okoli 70.000 dolarjev čipk in in ostalega pomembnega materiala, po rekonstrukciji pa vse to izdelujejo sami. Z lastno proizvodnjo so

tako zmanjšali naš uvoz za več kot 200.000 dolarjev, saj s tem materialom zalagajo tudi nekatera domača podjetja.

Planirani letošnji izvoz bodo presegli več kot za 100 odst. saj je za njihove izdelke precejšnje povpraševanje v skandinavskih državah, Češki in Libiji, verjetno pa bodo izvažali tudi v Zahodno Nemčijo.

Velik uspeh podjetja ni le posledica rekonstrukcijskih del in preusmeritve proizvodnje. Podjetje skrbi tudi za strokovni kader, saj so v zadnjih štirih letih izsolali 17 strojnih in tekstilnih tehnikov. Pravilna kadrovska politika pa je pogoj za nove uspehe Dolenjske trikotaje Beti v prihodnosti.

—JH.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeski transfuzijski postaji: Fani Pekolj, Majda Stepec, Ivan Mohar, Fani Zalokar in Tončka Gazvoda iz Industrije perila Novo mesto; Fani Rukše, Vera Kulovec, Reza Ključar, Franc Retelj, Vera Piletič, Stefa Jerman, Silvo Požar, Stane Sun, Miha Blažič, Jože Zoretič, Ivan Kastelle, Jože Bobnar, Alojz Tekstor, Alojz Pirnar, član kolektiva Novo mesto; Cvetka Vovk in Martina Ajdišek, iz podjetja Standard Novo mesto; Irena Usenik, dijakinja Srednje šole za medicinske sestre v Ljubljani; Jože Hutevec in Alojz Surla, poselnika iz Gornjih Lakovnic; Franciška Jerič, gospodinja iz Smolenje vas; Vinko Luzar, Marija Surla iz Franc Hutevec, vsi iz Gornjih Lakovnic; Edi Anšič iz Tovarne mesnih izdelkov Ljubljana; Anton Hecl, Anton Gazvoda, Alojz Fink, Karel Košir, Niko Jaklič, Franc Kusič, Ana Ljubi, Roman Jevšek, Avdula Kriz, Stanek Franko, Marjana Mehle, Jurij Podrebnsek, Pavel Zupančič, Anica Florjančič in Vida Zupančič, člani kolektiva Pionir Novo mesto; Maks Molan, Branko Turk, Anica Turk, Ivan Turk, Martin Jerman, Jože Berkopec, Janez Misljč, Alojz Junc, Martin Skufca, Franc Penca, Jože Korasa, Jože Luzar, Janez Ambrožič, Pavel Hudek, Drago Bučar, Janez Klajder, Janez Lopatec, Marija Miškovič, Alojz Zupančič, Jože Kopar, Franc Plesko in Anton Kebel, člani kolektiva Industrije motornih vozil v Novem mestu; Jože Cvitkovič iz Opekarne Zalog; Ivan Hren in Alojzija Dežman, člana kolektiva Tovarne zdravil Novo mesto; Vinko Sustaršič iz Industrije obutve Novo mesto; Ivan Slaven iz podjetja Remont, Straža; Franc Zrnc, trgovski pomočnik iz Novega mesta; Franc Slak, član kolektiva Mirkatna Novo mesto.

TUDI SEVNICA SE JE IZKAZALA

Ze 27. julija so se na povabilo štaba za pomoč pomorskega in Skopju sestali predstavniki delovnih organizacij sevnjske komunice in se dogovorili glede prispevkov. Pri narodni banki v Sevnici je bil odprt tekoči račun št. 606-14-605-99, na katerem se zbirajo vsa denarna sredstva, namenjena prizadetim po potresu.

Dostojni prispevali: Koptirna Sevnica 750.000 din, Jugotanja Sevnica 250.000 din, Metizna Krmelj 400.000 din, Konfekcijska Lisa Sevnica 600.000 din, Trgovsko podjetje Sevnica 300.000 din, Kmetijska zadruga Sevnica 250.000 din, Narodna banka Sevnica 25.000 din, Zdravstveni dom Sevnica 100.000 din, Gospiško podjetje Sevnica 100.000 din, Mizarjska zadruga Sevnica 400.000 din, Juranjska Sevnica 200.000 din, Komunalno obrtno podjetje Sevnica 100.000 din, Gordni obrat KGP Sevnica 150.000 din, Lekarna Sevnica 50.000 din, Stanovanjska skupnost Sevnica 200.000 din, KZ Krmelj 200.000 din, Občinska skupnost Sevnica 530.000 din. Skupaj so zbrali v prvih dneh kolektivni sevnjske občine 4.500.000 din.

Po navodilih štaba za pomoč pomorskega in naj bi vsi kolektivi, ki se niso dali svojih prispevkov, prispevali 1,50 odst. dnevnega zaslužka. Denar naj nakažejo kar na navedeni tekoči račun.

Organizacijo kvodjalstva je prevzel Občinski odbor RK, ki je zbral doslej že 267 prijav občanov, ki so pripravljali dati svojo kri za pomorske. RK zbira denarne prispevke skupno z ostalimi organizacijami, tudi po terenu.

TRAGEDIJE V RUŠEVINAH

Reševalci so se z nadčloveškimi napori borili za vsako življenje

● Ob porušenih hišah doživljajo ljudje pretresljiva srečanja

Ljudje po vsej Jugoslaviji napeto spremljajo prizadevanja reševalcev v Skopju. Vsaka vest, da so izpod ruševin potegnili še koga živega, prinese majhno olajšanje in vnovič vzbudi upanje, da vsi, ki so jih ruševine pokopale pod seboj, morebiti le niso mrtvi in da bo moč grozljivo število žrtev potrepa zmanjšati vsaj še za nekaj ljudi.

V Skopju, kjer se reševalci dan in noč z nečloveškimi napori borijo, da bi prišli do zasutih ljudi, se dogajajo pretresljivi prizori, tragedije, ki jih Jugoslavija ne bo tako kmalu pozabila.

Reševanje preživelih iz porušenega hotela »Makedonija«, je bilo, podobno kot drugod, zelo nevarno. Izpod grmade opek in ometa je dva dni ležal Božo Stojanovski, vratar tega hotela. Ko so toliko razčistili pot, da so lahko ugotovili kje leži, je prišel zdravnik. Delavci so doktorja Vladimirja Stojanovskega privezali za noge in ga z glavo navzdol počasi spuščali skozi ozki prehod do ranjenega vratarja.

Nekaj minut kasneje so reševalci izlekli požrtvovalnega zdravnika, ki je bil ves pokrit s prahom.

»Ranjencu sem dal krepilno injekcijo,« je izjavil

zdravnik, vznemirjen zaradi tistega, kar je doživel. »Na usta sem mu položil robček, namočen v kislno vodo.« Kasneje so vratarja rešili.

Od otrok so ostale le obleke...

Dušanika Radivojević, mati dveh otrok, je stanovala v moderno zgrajenem poslopju v ulici Djure Salaja. Hiša je razpokana. Kot drugi Skopjanci je noč po potresu preživela na prostem. Naslednje jutro pa ni mogla več vzdržati. Nekaj novinarjev ji je pomagalo, da se je povzpela po razpokanih in nezanesljivih stopnicah do petega nadstropja, kjer je bilo nekoč njeno stanovanje.

»Vzeti moram otroške obleke,« je jokala, »naj gledam vsaj njih namesto otrok...«

27-letni Andjelki Pačkovi je usoda prizanesla. Hudo ranjena je ležala v bolnišnici v Kumanovem. Nenadoma je sobo pretresel krik. Prinesli so trimesečnega otroka z ranami na glavi. Krik, ki je odjeknil, je bil krik matere, ki je prvič po potresu videla svojega otroka. Sama ni vedela, kako je prišla v bolnišnico, najbrž je bila ves čas v nezavesti.

In medtem ko je s težavo

dojila otroka, je sestra prinesla še njeno drugo, štiri-letno hčerko. Otrok se je zmedeno smehljaj, hudo ranjena mati je takrat prvič izgovorila besedo, in to je bilo otrokovo ime — Biljana!

Imela sem mater, očeta, brata in sestro

Dva vojaka sta prinesla v bolniško sobo zelo mlado dekletko z globokimi ranami po obrazu in očesu. Ime ji je Danica Kuzmanovski, je dijakinja gimnazije in ima šestnajst let. Potegnili so jo izpod ruševin hiše v Vodnjanski ulici 42. Dekle je brez vdihovanja prenašala bolečine, ko so jo preložili z nosilnice na posteljo, čeprav je imela poškodovano hrbtenico in prsni koš. Ko so jo vprašali, če ima koga od svojcev, je samo skomignila z rameni:

»Ne vem. Imela sem mater, očeta, brata in sestro.«

Drama v tretjem nadstropju

Rudar reševalec Marijan Guzmanovič je povedal, da so v ulici Djure Djakoviča rešili v soboto sedemletnega dečka in njegovo mater. Ležala sta na postelji, zasuta v tretjem nadstropju. Mati, ki je hujše ranjena, je s svojim telesom zaščitila sinčka, ki je ostal skoraj nepoškodovan, 14-letno hčerko, ki je ležala pri materinih nogah, pa so našli mrtvo. Matj tega še ne ve. Nihče nima poguma, da bi ji povedal strašno resnico. Prepričana je, da je njen drugi otrok še živ, ker sta se ves čas pogovarjali in mati je hrabrila dekle.

Prepozno

28-letni gradbeni tehnik Ilija Simonovski bi skoraj izgubil življenje, ko je pomagal reševati. Povedal je grozljivo zgodbo o tem, kako je reševal neko žensko, ki jo je našel še živo pod opekami in betonom. Posrečilo se mu je, da jo je skoraj izkopal, samo glavo je še imela ujeta med betonsko ploščo in neke deske. Fant je začel mrzlično cepiti deske s pomočjo nekega klina, ki ga je našel. In ko je bil s tem delom gotov, nesrečna žena ni bila več živa.

Isem Bajrami pa pripoveduje enako pretresljivo zgodbo. Pomagal je reševati neko Francozinko. Ves čas sta si klicala. Ujeta je bila med

dva betonska stebra, neka deska pa ji je prebila nogo. Toda pogumno dekletko je vztrajalo, in to je dajalo Isemu nadčloveško moč, da je vztrajal pri razbijanju težkih betonskih gmet. Od časa do časa je dekletko zaprosilo za vodo, Isem pa je zahteval, naj mu tovariš prinese mleko. Skozi majhno luknjo ga je dajal Francozinki. Natanko ob 1,15, ko je Isem prišel do nje in jo s pomočjo dveh tovarišev rešil težkega betonskega stebra, mlada in pogumna Francozinka ni bila več živa.

Mati blodi sama po ulicah

Neka uboga mati blodi sama po širokih ulicah in preklinja svojo usodo in sebe, čemu je vstala pred peto uro in odšla na trg in čemu ni ostala v hiši, da bi našla smrt skupaj s šestimi člani svoje družine. Sedaj tava po porušeni ulici in ne ve niti kako ji je ime. Govori le o svojih štirih vnukih in sinu in snahi, ki niso več živi...

Ruševine, ruševine... Na vsakem koraku srečamo uničevalno moč potresa, ki je z močjo 10. stopnje uničil cvetočo prestolnico bratske makedonske republike

Novo mesto makedonskim bratom

Ze v petek dopoldne so nekateri novomeški kolektivi spraševali, kam naj nakažejo sredstva za pomoč Skopju, v naslednjih dneh pa je na stotine ljudi iskalo to informacijo. Občinski odbor za pomoč Skopju, ki je bil ustanovljen že naslednjega dne, je odprl pri Narodni banki tekoči račun, na katerem se zbirajo vsa sredstva, namenjena skopskim ponesrečencem.

Prva je darovala Medobčinska zavarovalnica 200.000 din, nato tovarna zdravil Krka 500.000 din v gotovini in za 500.000 din zdravil, ki so jih še isti dan dobili v Skopju, podjetje Kremen 500.000 din, tovarna IMV je poslala na kralj nesreče sanitetno vozilo v vrednosti 3.200.000 din, in razpolago pa je dala za prevoz ranjenecov vsa svoja izgotovljena sanitetna vozila s soferji in spremljevalci vred. Poleg tega bo kolektiv IMV prispeval dvodnevni zaslužek, Podjetje Gorjanci je dalo na razpolago vsa svoja prevozna sredstva, vključno avtobuse, bolnišnica pa je pripravila 52 postelj za ponesrečence. »Pionir« je nakaval 1 milijon din, podjetje EIA 50.000 din, Kmetijsko gozdarski predelovalni kombinat 1 milijon dinarjev in dvodnevni zaslužek kolektiva, podjetje Zelenina 250.000 din in enodnevni zaslužek, tovarna Irbod prispeva enodnevni zaslužek kolektiv Vodovodnega inštalacijskega podjetja pa bo daroval 50 tisoč dinarjev.

Podjetje za PTT promet Novo mesto prispeva enodnevni zaslužek, podjetje Hmeljnik prav tako. Komunalni zavod za socialno zavarovanje je dal 300.000 din v gotovini in enodnevni zaslužek kolektiva, PLM enodnevni zaslužek. Zavod za rehabilitacijo invalidov dvodnevni zaslužek, Elektrotehnično podjetje 50.000 din v gotovini in enodnevni zaslužek, Novoletni zavod Novo mesto daruje enodnevni zaslužek, podjetje ZTP en milijon dinarjev in enodnevni zaslužek, Opekarna Zala 50.000 din in enodnevni zaslužek, podjetje

Dolenjka 500.000 din ter še posebej prostovoljne prispevke posameznikov, sodišče Novo mesto prispeva enodnevni zaslužek, podjetje Opremales enodnevni zaslužek, Zdravilišče Dol. Toplice je stavilo na razpolago vse svoje postelje, Zdravilišče Smarješke Toplice pa je ponudilo 70 postelj. Podjetje Krojač prispeva enodnevni zaslužek in nekaj konfekcijskih izdelkov, podjetje Kovinar 100.000 din v denarju in dvodnevni zaslužek kolektiva, Pektarna in slaščičarna 300.000 din in dvodnevni zaslužek, podjetje Elektro 300 tisoč din in enodnevni zaslužek.

Razen teh so udeleženci Partizanskega tabora v Portorožu zbrale daroval 10.000 din, vrtnar Jančev Medle 10.000 din, nameštenci frizerskega salona Smid so prispevali 22.000 din, zlatar Ivan Korent 9.200 din, in urar Vahter 10.000

dinarjev. Prav lepo se je izkazala tudi krajevna organizacija RK v Gornji Straži, ki je zbrala že 79.900 din prispevkov od zasebnikov.

V zadnjih dneh se je nabralo tudi precej prispevkov v materialu. Trgovski podjetji Dolenjka in Standard sta darovali 257 obeh, Dolenjka razen tega še 52 ruh, Bor iz Dol. Toplice 39 parov čevljev, Industrija obutve v Novem mestu 162 parov čevljev. Novoteks je odposlal 502 m kamgarna za moške obleke. Zavod za rehabilitacijo invalidov v Novem mestu pa je zbral večje število konfekcijskih oblazin za otroke in odrasle.

Pomoč novomeške komune, ki so jo zbrali do torka opoldne, znaša okoli 14.000.000 dinarjev. Točne podatke homo še posredoval.

Sanitetni kombi v Skopje

Še istega dne, ko je glavno mesto bratske republike Makedonije porušil katastrofalni potres, so se v tovarni IMV v Novem mestu dogovorili o pomoči ponesrečencem v Skopju. Že naslednji dan je v Makedonijo odpotoval specialni sanitetni kombi IMV, ki velja okrog 3,2 milijona dinarjev. V stalni pripravljenosti je bilo 7 sanitetnih vozil z vozniki, sicer pa bi bilo na razpolago toliko vozil, kolikor bi jih potrebovali iz Novega mesta. Med tem časom so v tovarni organizirali tudi dežurno službo, ki je bila budna skupaj 48 ur. Vest o nesreči v Skopju je močno odjeknila tudi med člani kolektiva. Takoj se je za odvozem krvi prijavilo 30 delavcev, 100 članov kolektiva pa je pripravljenih, da daruje kri, brž ko bo bodo potrebovali. V podjetju zdi razpravljajo o dodatni pomoči ponesrečencem v republiki Makedoniji.

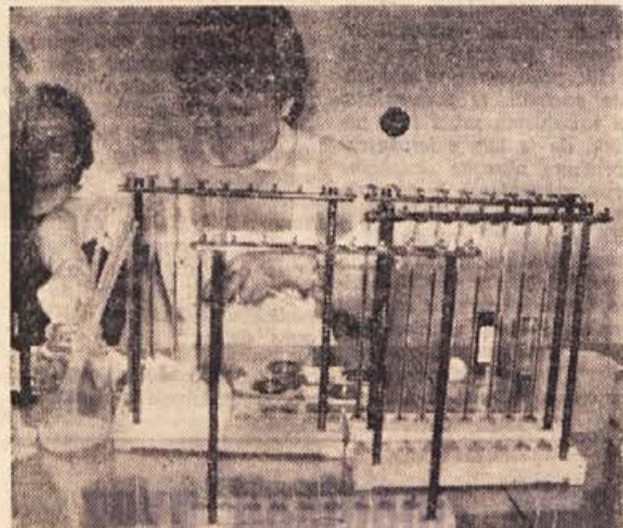
METLIČANI SO HITRO UKREPALI

Kot povsod v naši domovini, so tudi v Metliki kmalu po prvih

radijskih vesteh o potresni nesreči v Makedoniji, začeli zbirati prispevke. Kolektivi niso dolgo razmišljali in so takoj sporočili odboru za pomoč Skopju, koliko so pravi pripravljeni darovati. Dosele je ta odbor zbral naslednje prispevke:

Občinska skupščina Metlika 600 tisoč din, BETI Metlika 500.000 din, obrat NOVOTEKS dvodnevni zaslužek, KZ Metlika 300.000 din, Lesno predelovalno podjetje Metlika 200.000 din, Lekarna Metlika 80.000 din, Splošno trgovsko podjetje 100.000 din, Komunalna uprava Metlika 62.000 din, Dom počitka Metlika enodnevni zaslužek in 30.000 din, Invalidsko podjetje Metlika 100.000 din, Mesarstva Metlika 20.000 din in enodnevni zaslužek, Lekarna Metlika 10.000 din in enodnevni zaslužek, Pečarstva Gradac 40.000 din, MARMOR Gradac 10.000 din, SP costarjev Metlika 15.000 din, Zdravstveni dom Metlika 30.000 din in dvodnevni zaslužek kolektiva.

Razen teh prvih darovalcev, so tudi krajevne organizacije SZDL takoj začele z akcijo za zbiranje prispevkov. Dosele so zbrali v posameznih organizacijah SZDL: Metlika 110.000 din, Gradac 51.900 din, Boškovovo 50.220 din, Radovica 20.000 din, Dračevica vas 12.400 din, Slavnica vas 11.300 din, Bolanica vas 10.200 din, Gebrzevoč 6.950 din, Malo Loke 4.300 din, Roldraž 4.200 din, Krleževca vas 6.984 din. — Razen denarja prispevali so vsi tudi šivila in poljske pridolke.

Ni minilo še 12 ur po usodnem prvem potresnem sunku, ko so začeli prihajati v novomeško bolnišnico prvi prostovoljni krvodajalci. Osebe transfuzijske postaje je imelo polne roke dela in stalno dežurno službo: vsakemu krvodajalcu je treba ugotoviti tudi sedimentacijo krvi

BREŽICE: doslej zbranih že 6,638.875 dinarjev

Tudi v Brežicah so kmalu po prvih vesteh o hudi nesreči, ki je doletela prebivalce Skopja, začeli zbirati prispevke. Do ponedeljka opoldne so se odločili za prispevek že naslednji kolektivi:

Rudnik Globoko 200.000 din, Podjetje za popravilo voz Dobova 50.000 din, Opekarna Brežice 120 tisoč din, Tovarna pohištva Brežice 100.000 din, KZ Brežice 500.000 din, KZ Bizeljsko 265.270 din, KGP Brežice 1.520.000 din, PTT Brežice 70.000 din, podjetje »Vino« Brežice 82.000 din, podjetje »Krika«

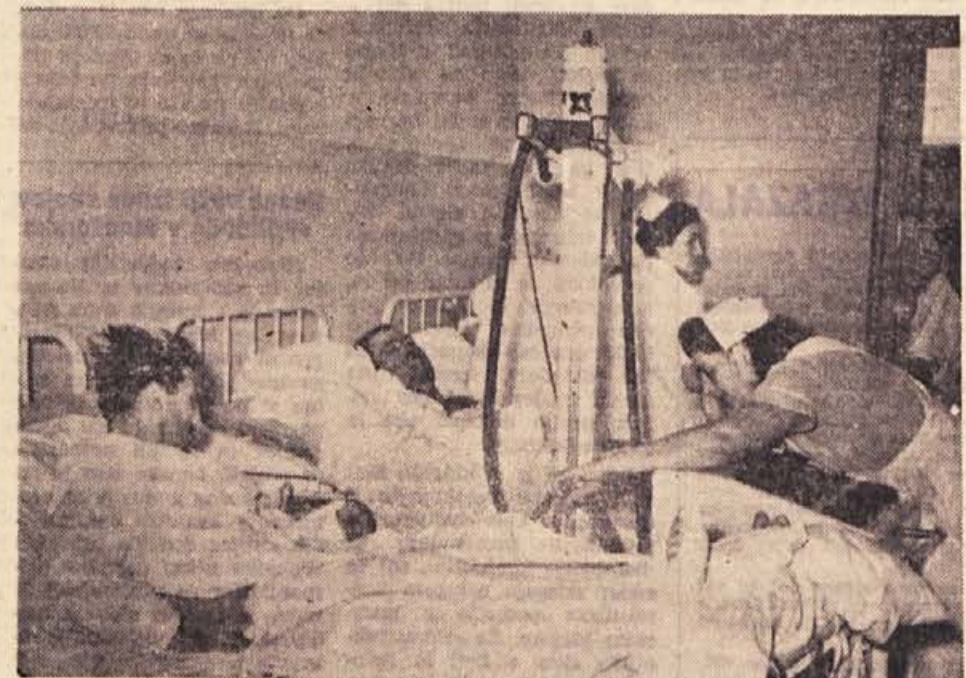
Brežice 450.000 din, Kolodvorska restavracija Brežice 133.704 din, Mizarstvo podjetje Dobova 125.000 din.

Obrtno kovinsko podjetje Dohova 100.000 din, podjetje »Kovina« Bizeljsko 150.000 din, »Posavje« Brežice 50.000 din, Livarstvo Dobova 134.100 din, Zavod za socialno zavarovanje 21.311 din, Splošna bolnišnica Brežice 500.000 din, Zdravstveni dom Brežice 245.000 din, Zdravilišče Cateške Toplice 114.280 din, Občinska skupščina Brežice 936.000 din, Okrajno sodišče Brežice 50.482 din, Okrajno javno toilstvo Brežice 11.800 din, uslužbeni družbenih organizacij prispevalo 43.000 din, Veterinarska postaja Brežice 23.000 din, Lekarna Brežice 50.000 din, podjetje »Metala Jesenice 44.320 din. V zbiralni akciji KO SZDL na Jesenicah so doslej že zbrali 42.140 din.

Skupno so brežički kolektivi in posamezniki že zbrali 6.638.875 dinarjev, kar pa ne predstavlja končnega zneska, ker mnogi kolektivi še niso sporočili svojega prispevka, kar tudi ne posamezne organizacije.

Neznana darovalka

V pisarno RK v Novem mestu je v ponedeljek dopoldne prišla neka ženska in pustila kuverto. V njej je bilo 10.000 dinarjev za pomoč Skopju. — Ker darovalka ni dobila potrdila, se ji zahvaljujemo za pomoč!

Ponesrečenci iz Skopja v beograjski bolnišnici

Nobena umetnost ne sme mimo človeka

Letošnjega mednarodnega simpozija kiparjev v Kostanjevici se udeležujejo kar tri kiparke. Izrael zastopa Shoshana Heiman, Grčijo Jeanne Spiteris, Jugoslavijo pa Milena Lah.

Milena Lah je pravzaprav Slovenka. Doma je v Sv. Križu v Slovenskem Primorju. Življenska pot jo je iz tržaških sol zanesla na Hrvaško že v rani mladosti. Kiparstvo je študirala v Zagrebu, kasneje pa se je izpopolnjevala še v Italiji, Franciji in na Dunaju.

Ko smo jo vprašali kdaj so se v njej pojavili prvi

Milena Lah na otvoritvi razstave v Novem Sadu

vzglubi, ki so jo popeljali v svet oblik, nam je odgovorila:

»Ko sem bila še doma, sem se dostikrat ozirala po Vipavski dolini in neposredni okolici našega rodnega kraja. Ta kraj je obdan s kamenjem, med katerim je skopa rdečkasto rjava zemlja. V osnovni šoli smo se učili o rimskih izkopaninah, velikanskih kamnitih spomenikih, ki so spominjali na mogočnost rimskega imperija. Mati mi je večkrat naročila, da sem pazila na perilo, ki se je sušilo ob poti pred hišo. Ležala

sem v travji in razmišljala o slavi in razsežnosti nekdanjega rimskega imperija ter si v vsej svoji neznanosti zaželela: kako bi bilo lepo, če bi tudi Slovani imeli take spomenike, ki bi jih razpostavljali ob Soči. Zaželela sem si, da bi tudi jaz sklesala kak tak spomenik iz kraških skal in ga postavila na mejo našega slovenskega rodu.»

— Ali bi nam lahko povedali od kod črpati pobude za svoje umetniško ustvarjanje?

»Izviri so vsežakor v Istri. Za prej omenjeni kamen z rdečkasto rjavo zemljo in ogradami je vedno pred menoj. Čutim, da sem samo kipar in to tudi takrat, kadar delam grafiko ali sliko. Grafike in slike so samo del mojih skulptur. Zmerom iščem odpor v materialu. Borba med njim in menoj mi daje moči, da izrazim tisto, kar narekuje moja bit in česar

Težki list zapornikov, ki izhaja v zaporu ameriškega mesta Columbia, je objavil članek, v katerem opozarja vse še neozhejene zapornike, da so se življenjski stroški izven zaporniških zidov občutno povečali. List svetuje svojim bralcem, naj zato s poroko, ko bodo svojo kazensko odseželi, ne hito, vsaj dokler si ne uredijo svojih denarnih možnosti.

(Hamburger Echo)

„VEČNI SOPOTNIKI“

Državna Založba Slovenije je v zbirki »Večni sopotniki« pred kratkim izdala novo knjigo, Byronovo pesnitev Parizina. »Večni sopotniki« izhajajo že od leta 1959. Zbirka obsega 12 knjig, ki so vezane v celo usnje ali platno. Vse so okusno opremljene in ilustrirane, papir je specialen in tisk skrben. To so solidne izdaje, a kljub temu so njihove cene zmerne.

Zbirka obsega najboljša dela svetovne poezije. Tekste so prevedli najboljši slovenski prevajalci in vsaka knjiga ima spremno besedo, v kateri je v kratkih obrisih očitano življenje avtorja in zgoščeno podana vsebina knjige. Na razpolago je še celotna zbirka.

se dostikrat niti ne zavedam. Vse to pa morda izvira iz kamenite pokrajine in iz nje rojenih ljudi. Prepričana sem, da vsako umetnostno delovanje postavi zakonitosti samej sebi, vendar nobena umetnost ne sme mimo človeka. Zmeraj sem se trudila, da sem tudi v svojih abstrakcijah ostala zvesta človeku. Spoštujem tehniko in izume, toda hkrati čutim tudi inferiornost industrije, zato sem človeka spremenila v metalno ptico. Hotela bi bleske ustvarjati, a sem pretežka. Slediti moram svojemu doživljanju in to doživljanje vodi moje dleto.

— Ali bi nam lahko našte nekaj svojih razstav?

»Prvič sem razstavljala leta 1950 na razstavi ULUH, potem pa na vseh kasnejših kolektivnih razstavah ULUH v Beogradu, Skopju in v Ljubljani. Leta 1954 sem priredila prvo samostojno razstavo, naslednje leto sem razstavljala s skupino »Samia« (tej skupini je bila umetnica tudi idejni vodja), istega leta pa sem se pojavila z Avguštincem, Radovanjem in drugimi na razstavi spomenikov NOB. Leta 1956 sem razstavljala grafiko, 1960 sem razstavljala z grupo v Poreču, 1961 v Beogradu, 1962 spet sama v Zagrebu, 1963 pa v Mariboru, Novem Sadu, Bologni in Anconi. Na razstavi v Bologni sem razstavljala tri dela in so bila vsa tri odkupljena.»

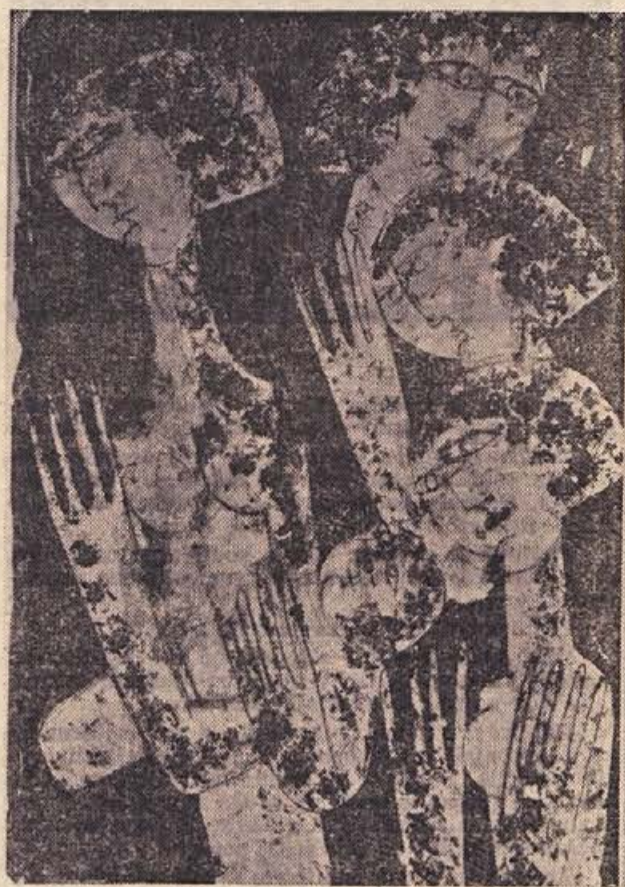
— Džamonja, Vulas in Vi izhajate iz iste šole, bili ste pri prof. Radašu. Značilno je, da ste doslej bili že kar trije kiparji iz iste šole na našem simpoziju.

Prof. Radaš ima čisto drugačen način ustvarjanja kot mi, hočete reči! Da, zanj je značilno, da svojih učencev ne zaslužni, marveč jim daje popolno svobodo oblikovanja! Pri njem, to je v njegovi šoli, se čuti človek sproščenejši, zato se njegovi učenci povsem svobodno razvijamo.»

Slednjič smo umetnico vprašali kako se počuti na simpoziju.

Odgovorila nam je, da zelo dobro, da okolje kar najugodnejše vpliva na ustvarjalca. Izbrala si je velik hrastov hlošč, ki je že leta na suhem in zato zelo trd. Predno bo prišla do forme, ki si jo je zamislila, bo dobila še marsikak žulj, kajti delo kiparjev je tudi težko fizično delo. Zaželeli smo ji veliko uspeha na simpoziju v Kostanjevici, kakor tudi pri delu v njenem ateljeju v Zagrebu.

LADO SMREKAR

Milena Lah: ZATOCISCE (1962)

Štefanova dvojna skrb

Nekoliko neprimeren čas smo si izbrali za naš obisk. STEFAN KAMIN, učitelj iz Sentruperta pri Mirni, je pravkar pripravil lesen štirioglat SMB kovček (»siivo-maslinaste boje«; leto in pol ga ne bo več med učenci.

»V ponedeljek grem k vojakom v Delnice in počasi se moram pripraviti. Tudi ostrigel sem se že, da mi ne bo preveč vroče pod titovko, se

»Nasvidenje čez poldrugo leto!« nam je še dejal Stefan Kamin ob slovesu

nam je zasmeljal v pozdrav. Vsedli smo se k mizi v bližnji gostilni in naročili pivo.

Ko je Stefan končal učiteljske v Novem mestu, je odšel na prvo službeno mesto v Sentrupert. Veliko dela ga je čakalo tukaj — kot učitelja in kot mladince. Mladi prosvetni delavci morajo na podelitvi zgrabiti za delo na vseh področjih. Kljub obilici dela pa je tudi član Obk ZMS v Trebnjem in predsednik ideološke komisije.

»Kaj misliš o delu mladine na vasi?«

»Precej težki problemi so to. V krajih kot je Sentrupert, ki so brez industrije in obrti, so mladi premalo razgledani za pravilno delo. Razen tega jih malo ostane doma. Odhajajo v tovarne, v mesta. Za ničesar nimajo zanimanja, še za kino in televizijo ne. Sedaj smo uspeli zgraditi za vasjo igrišče za odbojko, na katerem je predvsem ob nedeljah precej živahno. Mladinci pa se najbolj zanimajo za avto-moto tečaj. Težko je ustvariti pravo vzdušje za delo.« je odgovoril.

»Kako si se privadil na vasi?«

»Nikoli nisem bil razvajen in sem se zato kmalu prilegal. Samo, da bi imel boljše stanovanje! Sola je lepa in tudi učil imamo dovolj, le premalo je učiteljev. Kader se stalno menja in je zato tudi uspeh v šoli nekoliko slabši. Učiti moramo predmete, za katere nismo toliko navdušeni, kot prosvetni delavci pa moramo povsod pomagati. Nimam niti toliko časa, da bi se izpopolnjeval in bral, je potožil.

»In želje?«

»Pravzaprav nimam veliko želja. Rad bi le videl, da bi imeli tudi učitelji počitniške domove. Mnoga podjetja in ustanove imajo svoje domove ob morju. Učitelji se precej trudimo med šolskim letom, med počitnicami pa nimamo nobenih možnosti, da bi cenjeje letovali. Zdi se mi, da je to želja tudi mnogih drugih prosvetnih delavcev na deželi,« je pripomnil.

Nismo ga hoteli dolgo zadrževati. Čaka ga še precej dela pred odhodom. Zaželeli smo mu veliko sreče pri vseh njegovih in nasvidenje čez leto in pol!«

JANEZ KOROSEC

JOŽE DULAR:

2

Urbija ženi sina

(Odlomek iz romana »KRKA UMIRA«)

»In kaj je, če vedo? To je najina stvar!« skrhano vzkrilne Tomaž, da ji v obeh na mah ugasne tisti srečni ogenj. Le čemu Tomaž noče nič slišati o poroki? Saj sta vendar lahko kljub temu mož in žena, čeprav ne živita pod isto streho. Tega ni mogla razumeti, zato je začutila v srcu neko tesnobo, da je pričela drhteti in so se ji oči nenadno ovlažile s solzami.

»Še cmeri se mi zdaj!«

»Ko mi pa nikoli ne odgovoriš,« je Lenčka stiskala ustnice in zadrževala jok.

»Kaj naj ti pa rečem, ko sem ti že stokrat povedal. Vzela se bova, toda danes še ne in jutri tudi ne! Ko boš pod našo streho, takrat pa! Svatba bo v naši hiši in nikjer drugje! — Sicer pa še župnika nimamo. Kaj naju bo mežnar poročil?«

»Topliški župnik: bi naju lahko.«

»Našega bova počakala!«

»Pravijo, da bo že drugi mesec prišel.«

»No, vidiš, ko bo prišel, se bova pa do kraja pomenila o tem,« ji je naglo odvrnil. »Zdaj res ni sile, da bi to še naprej premevala. Poročila se bova v Vavtovcu, kot sem rekel. Vso skrb pa kar meni prepusti. Boš videla, da bo tako prav.«

Tomaž je umolknil in Lenčka je zastrmela v ločje, ki se je zibalo v večernem hladu. Sonca že davno ni bilo več, pa se ji je zdelo, da so zadnje Tomaževe besede zanesle tudi v njeno dušo hlad, ki se zdaj razširja po vsem telesu in jo prevzema prav vso, do zadnjega vlakenca in zadnje kapljice krvi. Vse, kar sta si popoldne zgradila z lepimi besedami, je bilo zdaj

podrto in Tomaževa prejšnja odkritost se ji je zdela priučena in tuja. Čemu vse prisege, čemu vse obljube, ko pa se jo sicer brani vzeti za ženo. Ali je res pri njej stregel samo svoj sluh in se ji zdaj izmika in beži pred njo kakor dan pred nočjo? Ko je pomislila na to, jo je zajela tesnoba; zdelo se ji je, da bo omagala in se zgrudila pod težo, ki je od vseh strani pritiskala nanjo. Zato je skoraj obupno proseče zaklicala v nastopajoči mrak:

»Tomaž!«

Toliko bolečih slutenj in trpkih pričakovanj je bilo v tem kliču, da se je fant zdrznil, se obrnil in jo prijel za roke.

»Me ne boš zapustil, Tomaž?«

»Tebe, takšno, kot si?... Norček!«

Potegnil jo je k sebi. Spet so ji zagorele oči, skrivnostno, trpkoveselo...

Čeznjo je zietela bičja trstnica, cvrkutnila in kot rjava kapica obsedela na zibajočem se trstju. Večerni veter je potegnil z vzhoda. Latasti cvetovi na visokih steblih so zašumeli in vodna gladina v otišu se je rahlo vznemirila.

Ko sta Tomaž in Lenčka stopala ob Krki domov, je modro nebo že skoraj potemnelo. Na vzhodu se je izza razcefrane hoste dvignila velika rdeča luna, ki se je počasi odmikala od temno sive črte nazobčanih smrek in lezla v cunje oblakov, ki so se od nekego razpotegnili tik nad obzorjem. Nebo in reka sta se zila v eno samo barvo, le na zahodni strani se je na bežeči gladini pod jezom rahlo odbijal zamolkel blesek večernega neba.

Pod visokim jagnedom sta obstala.

»Tomaž, ali boš moj za zmerom, za večno?... In Rebernikove, praviš, ne boš pogledal?...«

Ni ji odgovoril, samo drhteči glas ji je zadušil s poljubom.

Šla sta in luna je svetila na nju. V pokošeni travi so žagali črički i včasih je zabrenčal komar. Njuna govornica in koraki so preplašili povodno kokoš, da je

prhnila izpod vrhja, preletela Krko in na nasprotni strani težko padla v ločje. Dolj na Jančarjevem jezcu pa je voda šumeče štrkala skozi raztrgano vrzelo.

Stari Urbija se je pozno ponoči nasekan pripeljal iz Zužemberka. Moral je bil noro poditi konja, kajti žival je bila vsa premočena, kakor bi jo potegnili iz vode.

Barba, Cilka in dekle so se potulile v kuhinji kot pred nevihto. In bilo jo je tudi zares pričakovati. Dopoldne se je namreč hotel Urbija s Tomažem odpeljati na ogledi k Rebernikovim, pa mu je fant kar na lepem izginil. Tako je moral odriniti brez njega, če je hotel vsaj na pol držati besedo, ki jo je bil o kresu dal Reberniku.

Odpeljal se je sam in to je bila še sreča. Za njegovega smrkavca namreč — kot si je nazaj grede zatrdel celo pot — sicer bi ga zadavil in pobil vpricho Rebernikovih kakor mačka. Saj bi ga tudi lahko! Tako sramota!

Vstopi, jih pozdravi, oni pa mu dajo roko popolnoma hladno. Obrazi čemerni in radovedni. Peljejo ga v hišo, kjer sede za mizo. Kajpak, Tomaža ni, ga izgovarja, ker je bolan in ga kuha vročina. Sam ne ve, kako da ga je prišlo v tem času. Sicer pa je zmerom zdrav ko dreh in kar nori od veselja, če mu kdo omeni Marto. Seveda, kdo pa ne bi norel za takim dekletom! — Onim pa se daljšajo obrazi, drug drugega pogledujejo in ta ali oni zgane z rameni, dokler nenadno ne udari iz Rebernika:

»Nori, pošteno nori vaš fant! Ze vemo kako, brez vaše hvale!«

Urbiji butne kri v glavo.

»Kdo pravi, kdo?... Kaj veste?...«

»To, da noril...«

»No, seveda, mlad človek...«

»Mlad človek, mlad, pa divja kot žrebec! — Se bo že unesel! Če ne prej na spomlad, ob zibki...«

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

29

Predsednik sodišča: »Stopate v področje, za katere sem vam že večkrat prepovedal, da se ga dotikate.«
Dimitrov: »Zelim spomniti na svoj predlog sodišču, da pokliče vrsto prič: Schleicherja, Brüninga, Papena, Hugenerga, drugega predsednika »Jeklenih čelad« Diesterberga in druge.«

Predsednik sodišča: »Toda sodišče je odklonilo, da bi poklicalo te priče, zato se vam ni treba zadrževati pri tem.«

Dimitrov: »Vem to in vem tudi, zakaj.«
Predsednik sodišča: »Neprijetno mi je, ker vas moram stalno prekinjati v vašem zaključnem govoru, toda vi se morate držati mojih navodil.«

Dimitrov: »Ta notranja borba v nacionalnem taboru je izhajala iz zakulisne borbe v industrijskih krogih Nemčije. Borba se je vodila med Thyssenom in Kruppom (vojna industrija), ki sta mnoga leta financirala nacionalsocialistično gibanje, in med njunimi konkurenti, katere morajo sedaj potisniti v ozadje.«

Thyssen in Krupp sta želela uvesti v državi načelo enovladja in absolutne vladavine pod svojim praktičnim vodstvom in odločno znižanje življenjske ravni delavskega razreda. Zato je bilo potrebno uničiti revolucionarni proletarijat. Komunistična stranka je v tem obdobju težila k ustvaritvi enotne fronte in združevanju sil za obrambo proti poskusom nacionalsocialistov, da bi uničili delavsko gibanje. Del socialdemokratskih delavcev je občutil potrebo po enotni fronti delavskega razreda. Ti so to razumeli. Na tisoče socialdemokratskih delavcev je prišlo v vrste komunistične partije Nemčije. Toda v februarju in marcu naloga ustvarjanja enotne fronte nikakor ni pomenila obojestrane vstaje in pripravi nanjo, temveč samo mobilizacijo delavskega razreda proti zločinskemu pohodu kapitalistov in proti nasilju nacionalsocialistov.«

Predsednik sodišča prekine Dimitrova: »Prej ste poudarili, da vas zanima samo politični položaj v Bolgariji, medtem ko vaše sedanje izjave dokazujejo, da kažete zelo veliko zanimanje tudi za nemška politična vprašanja.«

»Kot revolucionarja me zanimajo gibanja v vseh državah...«

Dimitrov: »Vi me grajate, gospod predsednik. Na to vam lahko odgovorim naslednje: kot bolgarskega revolucionarja me zanima revolucionarno gibanje v vseh državah. Zanimajo me na primer tudi južnoameriška politična vprašanja in jaz jih poznam morda nič manj kot nemška, čeprav nisem bil nikoli v Ameriki. Vendar to ne pomeni, da bi bila moja krivda, če bi v Južni Ameriki zgozorelo poslopje nekoga parlamenta.«

Med tem procesom sem se naučil mnogo stvari in zahvaliti se moram svoji politični intuiciji, da so mi mnoge podrobnosti postale jasne. V političnem položaju tega obdobja sta bila dva osnovna momenta: prvi — prizadevanje nacionalsocialistov za enovladje, drugi — nasproten temu — dejavnost kompartije, ki je bila usmerjena na ustvaritev enotne fronte delavcev. Po mojem mnenju se je to očitno kazalo prav tako ves čas trajanja procesa.

Nacionalsocialisti so nujno potrebovali kak diverzantski maneuver, da bi odvrnili pozornost od težkih v samem nacionalnem taboru in da bi narušili enotno fronto delavcev. »Nacionalna vlada« je nujno potrebovala neki preprečljiv povod, da bi lahko izdala svoj izredni dekret z dne 28. februarja, ki je ukinil svobodo tiska, nedotakljivost osebnosti in vzpostavil sistem policijskih represalij, koncentracijske taborišča in druge ukrepe za borbo proti komunistom.«

Predsednik sodišča prekine Dimitrova: »Vi že prestopate mejo, vi namigujejte!«

Dimitrov: »Zelim samo razsvetliti politični položaj v Nemčiji na večer pred požarom v Reichstagu, tako kot ga jaz dojemam.«

Predsednik sodišča vpade: »Tu ni mesto za namigovanje (aluzije) na naslov vlade, nič za trditve, ki so že davno ovržene...«

Dimitrov: »Delavski razred se je moral braniti z vsemi svojimi silami in zato je kompartija poskušala organizirati enotno fronto kljub nasprotovanju Welsa in Breitscheida, ki sedaj iz inozemstva histerično kričita.«

Predsednik sodišča: »Preiti morate na svojo obrambo, če to želite; sicer vam ne bo ostalo dovolj časa za to.«

Van der Lubbe je imel sokrivce — naciste!

Dimitrov: »Ze prej sem izjavil, da se v eni točki strinjam z obtožnico. Sedaj moram to potrditi. To se nanaša na vprašanje, ali je van der Lubbe sam zadel požar in ali je imel tudi sokrivce.«

Predsednik obtožbe Parrisius je tukaj izjavil, da je od rešitve vprašanja, ali je van der Lubbe imel tudi sokrivce ali ne, odvisna usoda obtoženca. Na to odgovorjam: Ne in tisočkrat ne! Za zaključek državnega tožilca je neločljiva. Jez sodim, da van der Lubbe resnično ni sam zažgal Reichstaga. Na osnovi poročila izvedencev in rezultatov »odne preiskave prihajam do zaključka, da je požar v plenarni dvorani popolnoma drugega značaja kot požari v restavraciji, spodnjem nadstropju in drugod.

Središča lepega mesta ob Vardarju, ponosnega Skopja ni več... Tu leže zdaj ruševine mogočnih hiš in skromnih stanovanj; v nekaj sekundah je potres izravnal z zemljo cele ulice in mestna naselja (Foto: Franci Kuhar, junij 1963)

Makedonija potresno področje

Potres, ki je tako hudo prizadel Skopje, ni prva potresna katastrofa, ki je prizadela Makedonijo. Makedonija je znana kot dežela z dokaj ne-

mirnimi zemljiškimi plastmi in pogostimi večjimi ali manjšimi potresnimi sunki. Prvi potres, ki je bil zabeležen na makedonskem področju, je bil leta 361 po našem štetju, ko je bilo uničeno tedanje cvetoče mesto Skupi ob izlivu Lepenice v Vardar. Tega mesta, predhodnika današnjega Skopja, sploh niso več obnovili. Drugi večji potres, ki ga je zabeležila zgodovina, je bil leta 1518, ko se je med drugim porušil tudi del skopske trdnjave. V tem stoletju so zabeležili v Makedoniji do-

slej dva huda potresa. Prvi je bil 4. aprila 1904, ki je zahteval veliko število smrtnih žrtev, drugi pa je bil 8. marca 1931 v Valandovu, ki je tudi zahteval veliko število človeških življenj.

V preteklih letih so seizmologi večkrat zabeležili potresne sunkne na obsejnem področju med Jugoslavijo in Albanijo. Gotovo je se vsem v spominu potres na področju Sar planine, ki je pred dvema letoma povzročil znatno škodo v Tetovu in okolici. Vendar ni zahteval človeških žrtev.

To je vse, kar je ostalo od hotela »Makedonija«

Medvedka izgala lovca puško

Franc Košolog, gozdarski tehnik in lovec iz Mačkovnika pri Kočevju, je doživel v petek, 26. julija, kaj nenavadno srečanje, ki pa se na srečo ni končalo s hušimi posledicami. Tako je pripoveduje: »Omenjenega dne sem kot običajno šel na ogled bližnjega gozda. V bližini ceste sem pustil motorno kolo in se odpravil peš po ozkem kolovozu. Nenadoma se je pred mano v raz-

Niso šli na izlet

V Fazanu pri Portorožu je počitniška kolonija, ki jo je organiziral RK Novo mesto. Večina otrok je prvič videla morje in razen redkih izjem se še nihče ni peljal z ladjo. Prav te dni so nameravali privediti izlet z ladjo, ki so se ga močno veselili, ko pa so zvedeli za hud potres v Skopju in številne družine, ki so ostale brez strehe, so se otroci sami dragemu izletu z ladjo odpovedali v korist potresencev.

Simpozijci ob nesreči v Skopju

Udeleženci mednarodnega simpozija v Kostanjevici so že takoj v petek, 26. julija darovali vsak po pet tisoč dinarjev in poslali naslednji telegram:

Kiparji, pozvani na simpozij FORMA VIVA v Kostanjevici na Krki, Slovenija, globoko presumeni zaradi nesreče, ki je doletela plemen-

metrov pojavila se je pod drevesom, ko sem videl, da precej krvavim, sem z muko odšel do motornega kolosa in se odpravil v ambulanto v Kočevje. Zdaj se tovariš Košolog zdravi v novomeški bolnišnici. O nenavadnem srečanju pripoveduje nekoliko budno: »samo da sem živ, da se je vse srečno končalo! Ostalo pa mi bo nepozabno doživeti...«

Nekaj časa sem obsedel pod drevesom, ko sem videl, da precej krvavim, sem z muko odšel do motornega kolosa in se odpravil v ambulanto v Kočevje. Zdaj se tovariš Košolog zdravi v novomeški bolnišnici. O nenavadnem srečanju pripoveduje nekoliko budno: »samo da sem živ, da se je vse srečno končalo! Ostalo pa mi bo nepozabno doživeti...«

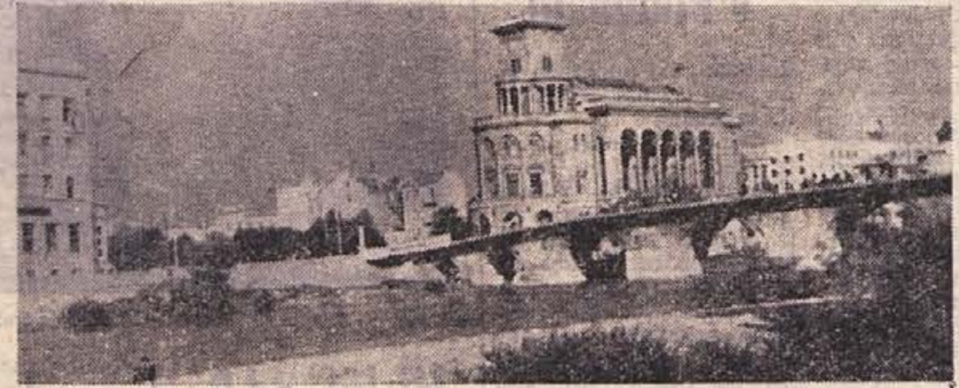
Te dni pridejo v Slovenijo otroci iz Makedonije

Po dosedanjih podatkih bo SR Slovenija sprejela 6.000 otrok iz Makedonije, ki so ostali brez strehe. Glavni odbor RK bo te otroke porazdelil po vseh večjih mestih, zato tudi v Novem mestu pričakujemo te dni otroke iz Skopja.

Občinski stab za pomoč je organiziral v bršlinskem internatu 89 postelj, internat »Majde Silc« v Smihelcu pa je pripravljen sprejeti 140 otrok. Vsem otro-

kom je zagotovljeno internatsko bivanje in jih občinski odbori RK ne bodo oddajali zasebnikom v varstvo. V Novem mestu je že pripravljena posebna ekipa iz vrst prosvetnih, zdravstvenih in socialnih delavcev, ki bo otroke pregledala in poskrbela za njihovo namestitve.

Dopisuje v DOLENJSKI LIST!

Dom JLA ob starem mostu na bregu Vardarja se je zrušil; k sreči so mostovi v mestu ostali celi, kar v veliki meri olajšuje reševalna dela (Foto: Franci Kuhar, junija 1963)

»POLJUBI OČETA...«

Pri reševanju zasulih ljudi v Skopju nastajajo pogosto prave človeške drame. Vojak Nedeljko Skopina je v soboto vse do polnoči odstranjeval ruševine, pod katerimi sta bili zasuli njegovi sestri Ljubica in Ljiljana v hiši na bulevarju JLA. Ko se je skoraj prebil do njiju, je zaslišal, kako je Ljilja z zadnjimi močmi rekla Ljubici: »Ne bom ostala živa. Poljubi očeta!«

Kmalu zatem so izkopal obe. Ljilja je bila mrtva, Ljubica pa je še kazala znake življenja. Zdravniki so vse do četrte ure zjutraj poskušali rešiti Ljubico, ki pa je v bolnišnici podlegla. Pred smrtjo je prosila brata, ki jo je rešil, naj naneslo nje poljubi očeta. Med reševalnimi ekipami ni neumarilo krčijo poljubi zasulih ljudi, za katere domnevajo, da so še živi, so posebno prizadeli gasilci, številni pre-

Tak je dom JLA v Skopju danes: kar še stoji, je polno nevarnih razpok. Dva lestena, težka po 1200 kg, pa še vedno visita na oboku velike dvorane...

G. Simenon: MAIGRETOV MRTVEC

Vsakomur se zgodi, da si obleče novo srajco. K sreči pa ni nova. Za ovrtnikom je celo orecej obrabljena. »Torej se gospodarjem točilnic srajce obrabijo za ovrtnikom?«
»Ne, gospod sodnik, nič bolj kot drugim. Ampak na zapestje se jim ne obrabijo. Govorim o malih točilnicah za preproste ljudi in ne o ameriških barih v mestnem središču. Gospodar točilnice, ki mora kar naprej pomakati roke v vodo in led, ima rokave zmerom zavijane. I Moers mi je zadržal, da srajca, ki je za ovrtnikom tako obrabljena, da se že ceфра, na zapestjih ni prav nič oguljena. No, in poleg tega vemo še za nasekajano polenovko...«
»Ali je tudi to ena izmed reči, ki so posebno drage gospodarjem malih barov?«
»Ne, gospod sodnik. Ampak Pariz je poln majhnih barov, v katerih dajejo jesti le nekaj gostom. Brez prta, veste, kar na goli mizi. Pogosto kuhja gospodarja žena. Tam dobiš vsak dan samo eno jed. V teh barih ob določenih urah ni dele in gospodar je precejšen del popoldneva prost. Zaradi tega dva inšpektorja že od davi stikata po vseh prirediteljskih četrtilh.«
»Torej pričakujete, da bo zadeva v kratkem rešena?«
»Upam, da bo rešena prej ali slej. In kaj še? Sem vam povedal vse? Omeniti vam moram samo še madež od laka.«
»Kakšen madež od laka?«
»Zadaj na hlačah. Tudi tega je odkril Moers. Vendar ga je komaj videti. Moers trdi, da je od svežega laka. Dodal je, da je bilo s tem lakom namazano ne-

ko pohištvo pred tremi ali štirimi dnevi. Poslal sem ljudi na železniške postaje, začeni z Lyonsko postajo.«
»Čemu na Lyonsko postajo?«
»Ker je to tako rekoč podaljšek Bastiljske četrtil, od koder me je mož klical.«
»In čemu na postajo?«
»Maigret je vzdihnil. Bog pomagaj! kako dolgo se vleče, če hočeš razložit! In kako malo ima preiskovalni sodnik lahko smisla za resnična dejstva!«
»Ko me je privrkat poklical po telefonu, v sredo ob enajstih dopoldne, je bil možaku nekdo že dolgo časa za petami. Vsaj je od prejšnjega dne. Sprva ni pomislil na to, da bi naznanil policiji. Upal je, da se bo iz stiske rešil sam. Vendar ga je že bilo strah. Vedel je, da mu střežijo po življenju. Potemtakem se mu je bilo treba paziti, da bi ga ne zaneslo v samotne mestne dele. Njegov varuh je bila množica. Prav tako se ni upal vrniti domov, kamor bi prišli za njim in ga pobili. Se celo v Parizu pa je malokje odprto skozi vose noč. Razen v montmartska zabavišča se lahko zatečeš na postaje, ki so razsvetljene in kjer čakalnica nikoli niso prazne. No — klopi v čakalnici tretjega razreda na Lyonski postaji so v ponedeljek na novo prevlekli s firnežem. Moers pravi, da je firnež isti kot na hlačah.«
»Skratka, kljub vsemu se vam je posrečilo odkriti nekaj stvari.«
»Kljub vsemu. Vem tudi to, kdaj se je naš možak premislil.«
»Premislil v čem?«
»Gospa Maigret je možu nalila skodelico zdravilnega čaja in mu pomignila, naj ga izpije, dokler je še vroč.«
»Kot sem vam prej povedal, je najprej upal, da se bo iz stiske rešil sam. Potem, v sredo zjutraj, mu je prišlo na misel, da bi se obrnil name. Te poti se je držal približno do štirih popoldne. Kaj se je zgodilo potem? Tega ne vem. Morebiti se mu je zazdelo, da nič ne pomaga, potem ko nam je poslal svoj po-

st. S. s postnega urada? Vsekakor je približno pozneje, malo pred peto, vstopil v pivnico Saint-Antoine. Tam ga je nekdo videl. Iztrgalo je Janviera, s tem da je po vseh kavarinah je naročil in izpraševal natakarje. Z eno besedo je naročil plačilo in poprosil za pisemski listek, ki je v tiskani papir, ampak samo za ovitek. Palko si je pri blagajni vzel žeton. Blagajnik mu je vrnil žeton.«
»Krat ni poklical vas?«
»Je nekam nejevoljno priznal Maigret. »Ta telefon ni bil namenjen nam. Govoril je z nekim, razumete? Kar se tiče rumenega avta...«
»Tem kaj zvedeli?«
»Nedoločnih podatkov, vendar se ujema. Je Nabrežje Henrika IV?«
»Tudi proti Bastilji?«
»Vidite, da se vse godi na enem in istem področju Henrika IV. je eno najbolj mirnih, noene pivnice, nič drugega kot meščanski mladi raznašalec telegramov je v sredo ob osmi uri deset minut videl rumeni avto, ki je ker je zaradi okvare stal nasproti kjer je ravno moral oddati telegram. Dva mlada dekletina nad odprti pokrov motorja.«
»Kdodaj pride ljudem na misel, gospod Maigret, da bi si zapomnili številke avtomobilov, ki so vsekakor na mostu. Pa tudi to, da je bilo osem minut, medtem ko je bil zločin storjen med avtomobilom?«
»Boste po vašem mnenju kmalu toliko pogosto lahko odšli z doma?«
»Je bil nekoliko pomirljen, vendar ni hotel odgovoriti.«

»Ne vem.«
»V kateri smeri zdaj vodite preiskavo?«
»V nobeni smeri, Čakam. Nič drugega ni treba storiti, mar ni res? Zdaj smo na mrtvi točki. Naredili smo, ali pravzaprav so možje naredili, kar so mogli. Ostalo nam je samo še počakati.«
»Počakati na kaj?«
»Na karkoli. Kaj bo že prišlo na dan.« Hvala vam. O najinem pogovoru bom poročal tožilcu,« je zaključil sodnik.
Kljub zbadljivim poudarkom je Maigret vse to govoril zelo resno. Vse, kar je rekel, je bilo popolnoma res, tudi to, da dvomi o svoji lastni bolezn. Včasih se mu pripeti, kadar preiskava ne teče, kot bi si želel, da leže v posteljo ali takole ostane doma. Potem ga vsi razvajajo. Vsakdo stopa s tihimi koraki. Izmakne se nemiru in hrupu na Sodni policiji, spravevanju vseh mogočih ljudi, stoterim vsakdanjim sitnostim. Sodelavci ga obiskujejo na domu ali mu telefonirajo.
»Ali zares misliš, da je bil zakupnik točilnice?« je vprašala gospa Maigret, ki je slišala pogovor s sodnikom.
»Morebiti sem čisto malo pretiraval, ko sem se naredil gotovega, ampak ko sem to že rekel, si želim, da bi bilo tako. Kar ujema se, veš!«
»Kaj se ujema?«
»Vse to, kar sem povedal. V začetku si nisem mislil, da bom povedal toliko. Moral sem pač improvizirati. Potem sem začutil, da vse to držim. In sem nadaljeval.«
»In če je bil čevljar ali krojač?«
»To bi mi povedal doktor Paul. In tudi Moers.«
»Kako bi ta dva mogla vedeti?«
»Doktor bi to odkril, ko je preiskoval roke, otiščana mesta, deformacije, Moers pa iz prahu, najdenega na oblačilih.«
»Zakaj meniš, da se je telefonično obrnil na nekoga drugega?«

Temni oblaki nad Valvasorjevo hišo

■ Kakor bela pentija se vije cesta po desnem bregu Save. Za avtomobilom se dvigne oblak srebrnkatega prahu, pa se spet poleže. Brezvetrje je. Na unitem nebu sedi sonce, to dobro sonce, ki že tisočletja in tisočletja del svetlobo in toploto na zemlji. Včasih je malce preveč radodarno, zato si takrat ljudje z velikimi robci odstrajajo pot z obraza.
■ Videm-Krško. Tik nam njim Trška gora, onstran na levem bregu Sremič in druge gorice. Tu se savska kotlina razširi v lijak. Vrhnec silkovitost.
■ Cesta iz Sčvnice je naporna. Tik pred vstopom v Krško se prelje v asfalt. Nekaj deset metrov dalje sunkovito zavije v desno in nato pod istim kotom spet v levo. Na desni od prvega zavoja stoji cerkev sv. Janeza, na levi starodavna hiša, v kateri je, kakor piše na plošči »umri Janez Bajkorti Valvasor 19. septembra 1693.«
Slavni slovenski zgodovinar, čigar »Slava vojvodine kranjske« je danes toliko vredna, da nas čudi, kako da si je vsevidni slovenski baron izbral prav to hišo za zadnje trenutke svojega življenja) pa bi bil verjetno dal vse svoje premoženje, samo da bi bila njegova hiša taka kot v časih, ko je še živel. Bodi povedano, da je danes Valvasorjeva hiša klasičen primer, kako ne bi smeli zanemarjati kulturnih in zgodovinskih spomenikov, kar ta stavba, ki nosi tablico »Valvasorjevo nabrežje št. 4«, nedvomno je.
Baron Valvasor tega, kar danes vidimo, gotovo ni zaslužil. Njegova hiša še stoji tam, kjer je bila postavljena in še kljubuje času in vremenu. Toda doklej bo sposobna vzdržati? Opeka je razbita, žlebovi visijo s strehe kot curje. Takole, če jo na hitro pogledaš, je stavba prej podobna hlevu kot domu slavnega moža. Včasih je bil v njej muzej, del napisov to potrjuje, v njej je našla uradne prostore občina, pa tudi matični urad je v njej dalj časa registriral rojstva in smrti Krčanov.
Danes stanujejo v hiši št. 4 dve stranki — Brinovčevi in Kozuhovi — in predvojaški obvezniki. Anica Brinovec takole pravi o svojem in baronovem domu:
»3.000 dinarjev nesemo vsak mesec na stanovanjsko skupnost, nihče pa ne poskrbi, da bi bil Valvasorjev dom res vreden imena velikega zgodovinarja. Zdi se, kakor da bi ljudje namerno kvarili ugled te hiše. Kar pogledaj, kakšen je prostor pred njo: do Save eno samo smetišče. Napejljali so prst, ki bi jo bilo treba samo malo zrnati. Sama tega ne zmorem. Počistim pa vsak dan dvorišče do ceste, ki pelje ob Savi navzdol.
Pribhajajo turisti in si hočejo ogledati Valvasorjev dom v notranjosti. Če mi verjamete ali ne: tuja si ne upam spustiti noter. Le kaj bi si mislili? Ne rečem, če bi imeli muzej? Tako pa...«
Nebo je sinje, brez najmanjšega oblaka. Ob pogledu na prvo hišo Valvasorjevega nabrežja pa se nenadoma vse stmn. Zamisliš si, kaj bi se zgodilo, ko bi zdaj začelo deževati. In če bi deževalo več dni? Videl bi curke, ki se prebijajo skozi luknje povešenih zarjavelih žlebov. Voda bi se spustila po zidu navzdol in zalila dvorišče, v katerem sta novi le dve stranišči...
Pa je dobro, da sije toplo, že kar vroče sonce. Nevarnost dežja je mimo in Brinovčeva nadaljuje:
»Starih Krčanov je malo. Skoraj vsi prvi Krčani že leže na pokopališču. Najstarejša znana rodbina je Cotarjeva, 305 let je stara. Baje je v sorodstvu z Valvasorjem. Jaz, ki sem bila Cotarjeva, pa stanujem v isti hiši kot Valvasor.«
Ne da se ugotoviti, ali je Brinovčeva res Valvasorjeva potomka ali ni. Nikakršnih znakov sorodnosti ni med njo in njim. Toda nekaj je vendarle resnice. Brinovčeva vé marsikaj o slavnem baronu in je brala celo njegove bukve. To pa je tudi nekaj.
In še nekaj: ali mar ne velja razmisliti ob pripombah te ženske? Seveda, škoda, da bi propadel spomenik tolikšne vrednosti. Razmislimo! Z manjšo investicijo bi lahko stavbo popravili in jo namenili v pogledu turistom. To bi bilo donosno. Krško pa bi nedvomno še bolj zaslovelo kot turistično in gostoljubno mesto ob Savi.
I. Z.

Valvasorjeva hiša — zanemarjen mozak preteklosti. Hiša je ena najstarejših v Krškem, saj so jo zgradili že leta 1609

Mlad književnik je izdal zbirko pesmi in je vprašal pesnika Jovo Tilca, če jih je prebral. Tilc je takoj odgovoril, da jih je in da se mu zdi pesem na strani 43 najboljša. Po pesnikovem odhodu vprašajo prijatelji Tilca, če je pesmi res prebral.
»Odkrito povem, da nisem prebral nobene.«
»Kako pa si mu mogel pohvaliti pesem na 48. strani?«
»Lahko bi mi navedel katerokoli stran. Mlad pesnik misli o vsaki svoji pesmi, da je najboljša.«

Prva nagrada: Brestanici

V šestmesečnem tekmovanju krajevnih organizacij Socialistične zveze v videmskokrški občini je zmagala Brestanica, ki se je s 536 točkami povzpela na prvo mesto med krajevnimi organizacijami SZDL vseh treh spodnjeposavskih občin. Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem odboru SZDL v Vidmu-Krškem, ki jo je sestavljalo devet članov (predsednik Alojz Rihter, Miha Burja, Stanko Janc, Jože Korinšek, Jože Kranjc, Stane Kukovičič, Slavko Lipar, Janko Vuk in Jože Zupančič), je tekmovanje ves čas z zanimanjem spremljala in zbirala gradivo za ocenjevanje. Zadnjo oceno je izrekel ožji odbor in predlagal, da se krajevni organizaciji Socialistične zveze v Brestanici podeli okrajna nagrada 250.000 dinarjev.

Na podlagi vsestranskega prizadevanja med tekmovanjem je Senovo zasledilo s 510 točkami drugo mesto v občini in četrto mesto v Spodnjem Posavju, zaradi česar je tej organizaciji pripadla prva občinska nagrada 120.000 dinarjev. Na tretjem mestu v občini je s 447 točkami Leskovec pri Krškem, ki je prejel 100.000 dinarjev, kar je enako četrti okraj-

ni nagradi. Nagrada v tej višini je pripadla tudi krajevni organizaciji v Kostanjevici, ki je v skupni občinski razvrstitvi s 429 točkami na četrtem mestu. 80 tisoč dinarjev pa je za 408

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

točk dobila organizacija Videm-Krško (levi breg), ki je v občinskem merilu prišla na peto mesto. Tekmovanja, ki ga je razpisal bivši okrajni odbor SZDL v Novem mestu, prevzel pa okrajni odbor v Celju, se je udeležilo 20 krajevnih organizacij iz videmskokrške občine, oziroma vse. Organizacije, tekmovalke bodo dobile priznanja v obliki diplom. Priznanja bodo podeljena na prvih sejah odborov krajevnih organizacij Socialistične zveze.

Če bi se enkrat preleteli strani pravilnika za tekmovanje in ugotovili mero prizadevanja krajevnih organizacij med tekmovanjem, bi se lahko razveselili naslednjega:

Krajevne organizacije so

dejavnost v zadnjih šestih mesecih močno poživile, odpravile vrsto perečih problemov in pomanjkljivosti ter si vsestransko prizadevale, da bi pridobile čimveč novih članov. Toda jim tokrat vse ni uspelo, kakor so želele, toda ob spodbudi, stopnjevanju prav z razpisom minulega okrajnega tekmovanja, je prišel do izraza njihov izredno obsežen in pester repertoar delovnih področij. Volja, načrtnost v delu in sposobnost vključevanja v delo vse subjektivne sile pa so bili še posebej zapazeni činitelji na tekmovanju. Zdaj ko je formalno tekmovanje (za nagrade) že tako rekoč zaključeno, pa naj bi se delavnost organizacij nikakor ne zmanjšala, ampak nadaljevala skozi ves prihodnji čas. Prav gotovo tako tekmovanje tudi ne bi smelo nositi pečata izrazitega rivalstva, v katerem eden zmaga, drugi pa odpade, pač pa naj bi se nadaljevalo za doseganje novih delovnih uspehov na področju razgibane dejavnosti Socialistične zveze. I. Z.

Pomoč materam in ženam v tovarni papirja

Delavski svet v tovarni celuloze in papirja na Vidmu je prejšnji teden sklenil, da bodo poslej vse zaposlene ženske v tovarni delale ob sobotah samo do 12. ure. Število delovnih ur na teden jim bodo znižali s tem od sedanjih 48 na 46. Skrajšanje delovnega časa so zaposlene delavke in uslužbenke kolektiva tovarne celuloze in papirja tople pozdravile, saj vidijo v tem resnično prizadevanje podjetja, da bi zaposlenim ženskam olajšali življenje.

V soboto, 20. julija, so napeljali vodovod v osnovno šolo v Podbočju. Gornji del vasi je dobil vodo v stanovanja že pred enim mesecem; nadaljnja napeljevanja pa so se ustavila zaradi nujnih del na polju in v vinogradih, tako da so šele pred enim tednom znova začeli delati in speljali glavni vod do konca. Vaščani so pomagali izkopavati jarke za priključke in notranjo napeljavo vo-

Vodovod v Podbočju

dovoda; zdaj upajo, da bodo imeli do zime že vsi vodo v hišah.

Vodovod bi lahko imeli že pred petimi leti, ko je UNICEF obljubil material za napeljavo v osnovno šolo. Vendar so nastale nepredvidene težave kot pomanjkanje sredstev, podražitev materiala, nasprotovanja nekaterih občanov itd. Zato so se dela vlekla vse do danes. Komisija strokovnjakov je našla lep izvirček Podleska s prvovrstno vodo in ugotovila, da je na čistem kraju, kjer se ni bati okužb. Vode ne bo dobila najbrž samo ena hiša v vasi, ki pa je last občine Videm-Krško in upamo, da bo občina prispevala k napeljavi priključka, saj bo s stanarino lahko dobila denar nazaj že čez nekaj let. Največ za slug pri gradnji vodovoda ima vsekakor tov. Zupančič s sodelavci Albinom Pisanskim, Cerneličem, Frankovičem in drugimi. Vsem: prisrčna hvala!

Franci Redenšek: »Zaslužiti je treba...«

„Hi, hi!“ od Boštajna do Sevnice

Pred železniškim peronom v Sevnici je velika skladovnica razklane bukovine. Les je zložen tik ob železniškem tiru. Kup pa se še povečuje. Pravkar je neki voznik ustavil konje, splezal na voz in začel metati na skladovnico metrska polena.

Juljsko sonce žge. Njegovi žarki so skoro navpični. Od obraza in s konjskega hrbta lije znoj.

»Vročje, ne?« nagovorim voznika.
»Preklemansko,« odvrne.
»Vozite vsak dan?« vprašam dalje.
»Ne, samo priložnostni voznik sem. Pri gozdnih,« pove voznik, ne da bi za hip prenehal metati polena. Znova in znova se njegovo telo upogne, na rokah, vajenih težkih bremen, izstopijo žile. Toda velika in težka bukovina polena padajo eno za drugim kakor bi metal palice.
»Od kod vozite?«
»Tam od Boštajna. Ni daleč,« pravi in se za hip ozre v moj fotoaparati, ki je pripravljen, da ujame prizor, v

katerem bi bil ta prijazen delavec in voznik na vozu v ospredju.

(Skrci! Fotoaparati opravi svoje.)

»Po čem so zdaj taka drva?«

»Ne, ne vem. Res ne vema. Pa je vredno voziti, mar ne?«

»Da, zaslužim kaj.«

»Ste od daleč?«

»Iz Mrtočca pri Boštajnu.«

»Kdo?«

SEVNIŠKI VESTNIK

»Franci Redenšek.«

»Se boste še dolgo zadrževali v Sevnici?«

»Najbrž ne.«

»No, pa nasvidenje!«

»Srečno srečno!«

Voz je spet prazen. Franci vzame povodec in veli ko- njem: »Hi, hi!«

IVAN ZORAN

Zakaj toliko odlašanja?

Kot čuvaj železniške proge v čuvajnici št. 487 na progi med Bregom in Sevnico imam napeljeno v čuvajnico elektriko že od 29. 5. 1962. Napeljala mi jo je Sekcija za vzdrževanje proge Zidani most, ki je uredila tudi za predpisani kabel pod progo.

Sedaj pa že 14 mesecev čakam na priključek, ker mi tega ne dovolijo elektrifikacijski odbor, ki ga tvorijo bližnji sosedje. Sklicujejo se namreč na to, da mora Sekcija plačati pristojbino še za čuvajnico št. 481, ki je dobila elektriko že za časa okupacije, ra-

zen tega pa še za čuvajnico št. 488, ki je dobila leta 1955.

Sprašujem se, zakaj s priklopom tako dolgo zavlačujejo, saj elektrika še v vseh gorskih naseljih v okolici Sevnice. Tako lahko tudi potniki, ki se vozijo po tej pomembni progi, vidijo v svetlo petrolejske svetilke. Ali se ne bi elektrifikacijski odbor pogodil s Sekcijo v Zidanem mostu in na problem dokončno rešil, namesto da ga tako dolgo zavlačuje?

Jože Seško
čuvaj železniške proge, Sevnica

Za varne linije brežiškega prometa

Če hočete udobno in varno potovati, sedite v avtobus brežiškega podjetja »Prevoz«. Sedite in ne boste razočarani. Ne boste se peljali manj udobno kot v drugih avtobusih, razen tega boste venomer dobrodošli in prijazno sprejeti.

Tako mnenje kroži med potniki, ki veliko potujejo z avtobusi, zlasti še med tistimi, ki so se vozili na vseh avtobusnih linijah, ki jih vzdržuje »Prevoz«. Podobno s ponosom ugotavljajo tudi v podjetju samem in posvečajo veliko skrb odpravljanju pomanjkljivosti. Te se nedvomno pojavljajo kot pri vsaki podobni firmi. Vendar se spričo tega ugled »Prevoza« bistveno ne zmanjša, nasprotno, narašča, ker zna z dobrim poslušom za probleme hitro ukrepati.

Trenutno se brežiški »Prevoz« ukvarja s tovornim in potniškim prometom. Dasi ravno je tovorni donosnejši, pa bo za bralce nemara bolj zanimiv potniški promet, kateremu nameravamo posvetiti tudi nekaj več besed.

Potniški promet opravlja podjetje z desetimi avtobusi, ki vozijo na trinajstih linijah, tako da ima eno vozilo povprečno okrog 200 km dnevne vožnje. Na teh relacijah prepeljejo avtobusi vsak mesec povprečno 49.000 potnikov, ne upoštevaje tistih 500, ki jih prepeljejo na posebnih voznjih (izleti in podobno). Če bi zasledovali številčno stanje v potniškem prometu, bi ugotovili, da ni velikega nihanja med najvišjo in najnižjo številko, najsi gre za zimsko, pomladansko, poletno ali jesensko obdobje. Ugotovili pa bi še nekaj: da poročila podjetja nikjer ne navajajo zmanjšanja števila potnikov na račun prometnih nesreč, ogrožene ali neudobne vožnje. Podjetje namreč z veseljem ugotavlja, da v potniškem in tovornem prometu

ni imelo večje nesreče že od 1957. leta. Nedvomno je poglavitna zasluga pri tem sposobnost voznikov, ki ne gre do na pot nepripravljeni. Se pravi, da v zvezi s tem ne

moremo govoriti o netreznosti voznikov ali nezadovoljivi pregledanem vozilu (zlasti s tehnične plati). Majhen odstotek letnih nezgod to dejstvo samo potrjuje. Na drugi strani se z zavidljivostjo čudimo vestnim in vztrajnim voznikom, da zmorejo še tako težke napore na cestah, kakršne so bile na primer minulo zimo (jame, blato), predvsem na lokalnih linijah.

Očitno je, da pri »Prevozu« zelo pazijo, kako delajo vozila in njihovo spremno osebje. Z namenom, da bi bilo delo voznikov tudi v bodoče tako vestno in da bi vozila še nadalje tako dobro

(oziroma še bolje) vzdrževali, bodo nekaj najboljših soferjev v kratkem nagradili. S takimi spodbudami se bo podjetje notranje še bolj utrdilo in zgradilo, na zunaj (na cestah) pa bo njegov ugled narasel. Kajti vsako podjetje si hoče šteti v dobro, če siliš pohvalo o svoji dejavnosti. To mu je napolnjen tudi kašpot, ki ga mora upoštevati, če hoče zadovoljivo in v skladu družbenih potreb opravljati svoje naloge.

Počitnice s sladoledom

Brežice, pri pošti. Ljudje je vedno dovolj, kajti sladolede, ki ga tu prodaja Mišelka Zorko, dijakinja drugega letnika učiteljskega v Novem mestu, je dobra osvežitev v teh vročih dneh.

Ura je bila 11, ko sem naročil sladolede. »Kakšnega pa imate?«

»Vanilijevega in citronovega,« je hitro odvrnila.

»Vedno samo tega?«

»Ne, tudi čokoladnega, jagodovega in punč.«

»Kdo ga pa najraje kupuje?«

»Vsi otroci, starejši... Kdor ga ima pač rad.«

»Koliko sladoleda gre na dan?«

Po kratkem razmišljanju je sledil še krajši razgovor: »Tega pa ne vem!«

»Kaj pa če sladoleda zmanjka,«

Na to vprašanje sem dobil kar dva odgovora: »Če ga zmanjka, ga pa zmanjka!« In »Če ga zmanjka, pripeljejo novega!«

»Kaj pa delovni čas?«

»Od osmih zjutraj do osmih zvečer.«

Med pogovorom so se ljudje, ki jih je gnala radovednost, zbrali okrog okenca, kjer Mišelka prodaja sladolede in posej je še močnejše zacvetel. Ker sem sladolede že polizal, sem se poslovil od prijaznega dekleta ter mu zaželel prijetne počitnice s sladoledom in tranzistorjem, ki je ves čas najinega pogovora igral veselo melodije.

JOZE SPLIHAL

Pestra komunalna dejavnost

- O živem srebru, edini tekoči kovini ob normalnih pogojih, navadno govorimo, kadar imamo v mišnih termometer. No, tehniška pa ga je na podlagi eksperimentov začela uporabljati tudi v druge namene. Med drugim so prišli do zaključka, da se dobro obnese kot svetilno sredstvo. V tej obliki ga je možno videti tudi nad brežiškimi cestami in ulicami, kjer so cestno razsvetljavo uredili te dni.

Nobenega dvoma ni, da bi v Brežicah komunalna dejavnost ne dajali vidnega podarka. Razen novih razsvetljavnih luči, ki so jih name-

stili po vsem mestu ravno v času praznovanja vstaje slovenskega ljudstva, pa na krajšem sprehodu po mestnih predelih lahko opazimo še marsikaj novega. V Gubčevi, Zupančičevi in Jurčičevi ulici dokončujejo kanalizacijske vode, prav tako pa je opravljenih že veliko del pri glavnem vodovodu, ki bo speljan v novo naselje. V poseben okvir komunalnih del spada splanirana zemlja, ki so jo odkopali pri ureditvi bizeljske ceste, medtem ko so to cesto skozi naselje že usposobili za lokalni promet. Porabljena sredstva (do zdaj okrog 7 milijonov dinarjev), ki so jih vložili v ureditveno in druga komunalna dela, morda celotnega prizadevanja ne prikazujejo v najbolj zavidljivi luči, vendar je treba upoštevati, da smo šele v sredini leta in bodo najbolj vidna dela šele prišla na

vrsto. Komunalni oddelki ima letos v načrtu še ureditev razsvetljave od gradu proti Savi in Krki na eni in proti kolodvoru ter bolnišnici na drugi strani, razen tega pa bodo uredili mestna pločnike, okolje novega naselja, hidrante, podzemni akvatorij (kanalizacijski ipd.) ter opravili vrsto drugih manjših ureditvenih del.

Srečanje borcev v Podbočju

Krajevna organizacija Zveze borcev Podbočje je 7. julija priredila srečanje borcev in aktivistov iz vzhodnega dela Krške doline in Spodnje Posavja v počastitev dneva borca. Srečanje je bilo združeno z vrtno veselico. Vabilu se je odzvalo vseh 17 povabljenih organizacij. Novomeščane so pogrešali.

Sadno drevje ogroža vrtni zavrtač

Se malo znani škodljivci vrtni zavrtač resno ogroža sadno drevje v Beli krajini. V debela vrta luknje, prav tako v veje in napada zlasti mlado sadno drevje. Če ga ne bomo začeli načrtno uničevati, bomo lahko kaj kmalu ob vsa mlada rodna sadna drevesa.

Kmetijski strokovnjaki so našli v Butoraju na mladih jablanah. Spomladi so drevesa še zelenela, zdaj pa so že popolnoma suha in močno prevrtana po vejah in debelu. Ze na zunaj opazimo na drevesu, ki se naglo suši, majhne luknjice globoko v lesu. Samica vrta luknje skozi lubje globoko v nje vdoravno, nato pa ostro zavija v stran, pozneje tudi navzgor. Spotoma odlaga jajčeca, iz katerih se razvijejo ličinke. Zavrtač je majhen, črnorjave barve. Samec je

dolg 2 mm, samica pa 3,5 mm. Najbolj napada rodno drevje, ki raste na suhih tleh, pa tudi taka drevesa, ki so kakorkoli poškodovana. Ker vrta globoko v lesu, ga je težko zatirati. Lahko pa si pomagamo kljub temu na ta način:

Suha in polsuha debela in veje vseh listavcev v sadovnjaku so legla tega škodljivca, zato takšen les odstranimo in ga skurimo vsaj do marca. Posekan les listavcev

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

je prav ugodno zatočišče vrtnim zavrtačem.

Drevesa, ki so že napadena, ali veje, ki so se pričele sušiti, tudi skurimo. Če opazimo rane na sadnem drevju, poskrbimo, da se čim prej zacelijo. S pravilnim gnojenjem poskrbimo, da so drevesa čim bolj prehranjena. V nasadih, ki jih ogroža sadni zavrtač, pa moramo škropiti spomladi, preden prično samice vrtni nove rove. Škropimo lahko s preparati DDT ali HCZ. Škropimo ali premažemo le debela in debelejšje veje. Škropivo naj bo 5 do 10-krat močnejše kot za običajno škropljenje, paziti pa moramo, da ne zadene zelenih delov, ker bi jih ožgali. Prvič škropimo aprila, nato še dva ali trikrat v razdobju 14 dni.

Mlada drevesa lahko obvarujemo pred tem škodljivcem tako, da jim v začetku aprila obvijemo debela z močnim papirjem, ki ga lahko julija odstranimo. Če opazimo luknjice na drevesih, ki se še niso pričela sušiti, navijemo na tenko paličico vate, jo pomočimo v ogljikov žveplec in potisnemo v rovo, da žveplec ne izhlapi, nato pa pomočimo s cepilno smolo ali stečnim kitom.

Vse to smo že letos zamudili, zato naj gospodarji čim prej pregledajo sadovnjake in ukrenejo vse potrebno za nemoteno rast drevja v prihodnjem letu.

JOZE SKOP

Bela krajina v pesmi in plesu v Semiču

Metličani in Semičani so se iz časov pred vojno v stalnih kulturnih stikih in so imeli tudi po osvoboditvi številna obojestranska gostovanja. Za soboto, 17. avgusta, se dogovarjajo, da bi prišli Metličani v Semič na naštudiranim programom »Bela krajina v pesmi in plesu«. Ker traja ta program

samo eno uro, bodo morda Semičani ob tej priložnosti pokazali »Semiško ohceto«, ki si jo številni domačini zadržali zaradi prevelikega navala niso mogli ogledati.

F. D.

Kdo bo ravnal traktorje?

Veliko fantov iz Semiča se je izučilo in dobilo zaposlitev doma, vendar jih je še nekaj, ki so obtičali na posestvu brez vsake kvalifikacije. Ker prihaja v Belo krajino vedno več kmetijskih strojev in pripomočkov, s katerimi ne zna nihče prav ravnati, bi bilo pametno in prav, da bi se kateri od nezaposlenih odločil za poklic traktorista in se vpisal v Kmetijsko strojno šolo v Mariboru. Tromesečna šola bi stala s šolnino in internatom vred okoli 100.000 din. Začela pa se bo letos oktobra. Ni izključeno, da bi zadruga kaj prispevala, saj je zainteresirana na tem, da se čim več ljudi v kmetijstvu na razne načine izobrazijo.

F. D.

Na »Semiški ohceti« se je trlo ljudi

Kljub nezanesljivemu vremenu je dobra reklama pripeljala v nedeljo, 21. julija, številne goste iz vse Slovenije na prireditev v Semiču. Ogledali so si lep semiški običaj, spretno Adleščičane in poslušali prijetne zvoke metliških tamburic. Kljub najboljši volji organizatorjev pa so se številni gostje iz Semiča vračali nezadovoljni, ker niso mogli vsi videti prireditve.

Prostor, izbran za prireditev, je bil premajhen, in da bi bila smola še večja, je odvedeno ozvočenje! Tudi prodajnih pultov je bilo za vse premalo, kar je povzročilo prerivanje in negotovanje.

Kljub temu, da je bilo hrane in pijače petkrat več kot na običajni veselici, je vsega zmanjkalo že v nekaj urah. Z ozirom na nezanesljivo vreme organizatorjem tega ni preveč zameriti. Upajmo, da bo v bodoče organizacija boljša, zadnji poizkus pa naš je prepričal, da imajo ljudje ipe stvari vedno radi. »Semiško ohceta« bo treba letos še enkrat ponoviti, vsekakor pa naj bi postala ta prireditev vsakoletna tradicija.

V ČRNOMLJU 800 KRVO-DAJALCEV!

Tudi občane črnomaljske občine je vest o katastrofalnem potresu v Skopju globoko pretresla. V Črnomlju so hitro sestavili občinski štab (11 ljudi) za pomoč makedonskim onesrečenim. Štab se je prvokrat sestel že v petek in sprejel program dela. Naslednji dan so

tudi delavski sveti v črnomaljskih kolektivih razpravljali o nesreči in sprejeli sklepe za pomoč.

V Splošnem trgovskem podjetju v Črnomlju je delovni kolektiv odobril pomoč v višini 60.000 din (celodnevni zaslužek) in 150 tisoč dinarjev v gotovini. Belt je daroval krožno žago v vrednosti 2 milijona 350 tisoč dinarjev, LIC 60 tisoč dinarjev, belokranjska lesna predelovalna industrija »Zora« 124 tisoč dinarjev, KZ v Črnomlju 500 tisoč dinarjev in celotni enodnevni zaslužek v višini 500 tisoč din; BEGRAD 200 tisoč dinarjev, kanižarski rudarji 220 tisoč dinarjev,

opekarna v Kanižarici 18 tisoč dinarjev, podjetje Belsad 90 tisoč dinarjev (enodnevni zaslužek) in 80 tisoč dinarjev v gotovini. Samopostrežba 10 tisoč dinarjev, Komunalna uprava 80 tisoč din (enodnevni zaslužek) in 100.000 dinarjev v gotovini, Gostinsko podjetje pa 50 tisoč dinarjev. Akcija je naložila na široka razumevanja celotnega prebivalstva v črnomaljski občini, tako da se je do ponedeljka ob 12. uri nabralo že 4 milijone 595 tisoč dinarjev.

Razen denarne pomoči se je prebivalstvo odzvalo tudi v krvodajalski akciji in imajo v črnomlju spisek 800 ljudi, ki so pripravljani darovati kri za onesrečence pri potresu v Skopju.

Akcija za pomoč onesrečenim pri skopjskem potresu črnomaljski občini še ni končana. Pri Narodni banki so odprli tekoči račun 606-18-615-99, na katerega lahko nakažejo denarne mesteke vsi, ki želijo pomagati makedonskemu narodu.

Vinogradi dobivajo modernejšo obliko

Precejšnje število vinogradov v metliški občini, ki jih je kmetijska zadruga vzela v zakup, odkupila ali zamenjala, dobiva novo obliko. Vinograde bodo lahko sedaj obdelovali na moderen način kot plantažne nasade in bodo s tem maksimalno izkoristili mehanizacijo za obdelavo vinskih področij. Tako bodo ob veliko manjših stroških vinogradi bolje obdelani. Odkup ali zamenjava te

renka, modra frankinja in (delno) portugalka, ki jih bodo prodajali kot metliško črnino. Zaradi večjih količin vina — na leto ga bodo pridelali okoli 150 vagonov — bodo morali obnoviti tudi vinsko klet v Metliki. Ker je klet sedaj le založna, bodo dogradili nekatere objekte in jo spremenili v predelovalno.

Na posevstih kmetijske zadruge bo letos tudi dober pridelek hmelja, če-

Zalca, ki so si ogledali hmeljne nasade, predvidevajo pridelek okoli 16 do

METLIŠKI TEDNIK

18 stotov na hektar. To bi bilo precej več kot lani, ko je bil povprečen donos hmelja okoli 15 stotov. Objekte na osmih hektarih zemlje, kjer raste hmelj, bodo prihodnje leto obnovili in pripravili sušilnico.

METLIŠKE NOVICE

V kratkem bodo začeli v Metliki asfaltirati mestni trg. Sredstva bo prispevala deloma občinska skupščina, deloma pa jih bodo zbrali v obliki samoprispevka občanov.

Urejevanje mestnih zemljišč bodo vskladili s predpisi o urbanizmu in komunalni službi, da se na ta način znižajo stroški pri gradbenih delih na mestnih zemljiščih. Razen tega bodo uvedli komunalni prispevek za kanalizacijo in izdali odlok o redu v naseljih, kar bo predvsem pomembno za samo mesto.

Občinski odbor SZDL bo pričel akcijo za ureditev statutov delovnih organizacij. V ta namen se bodo udeležili nekateri člani posameznih kolektivov posebnega seminarja, da bodo potem lahko pomagali delovnim organizacijam, ki so manjše in nimajo pravega kadra za urejevanje statutov.

Priznanja zaslužnim krvodajalcem

21. julija so na Mirni podelili odlikovanja zaslužnim krvodajalcem.

Ob napovedanem času so se odlikovanci pripeljali z avtomobili in z vlaki. Po sprejemu je navzoče pozdravil predsednik krajevene organizacije RK tov. Zupan, tovariš Slak pa je nato v lepih besedah opisal lik in delo krvodajalca ter se odlikovancem zahvalil za humano delo. Nato je razdelil 19 odlikovanj; eno zlato, ki ga je dobil tovariš Stane Vodopivec in 18 srebrnih.

Odbor RK je nato pova-

bil navzoče na skromno zakusko v novo restavracijo destilacije Dana, kjer je tovarišica Japljeva še enkrat čestitala dobitniku zlate značke, tov. Strmoie pa se je zahvalil v imenu vseh odlikovancev in med drugim dejal, da je treba v to človekoljubno akcijo vključiti še več članov.

Na koncu se je oglasila tudi najstarejša odlikovanka Anžičkova mama, ki je povedala, da je stara 60 let, 3 mesece in 3 dni in da bo dajala kri dokler bo mogla!

R. M.

končani slovesnosti je bila na vrtu gostišča »Grmada« zabava.

DU se najlepše zahvaljuje za pomoč Občinski skupščini, Občinskemu sindikalnemu svetu, Kovinskemu podjetju in KZ v Trebnjem.

Gostovanje v Trebnjem

Marljivi člani dramske skupine sindikalne podružnice Iskre iz Mokronoga so nastudirali komedijo »Pesem s cest«. Igro je zrežiral Marjan Pivk. Z zabavnim gledališkim delom bodo gostovali tudi po drugih krajih, za preteklo nedeljo pa so imeli predviden nastop v Trebnjem.

Pred polletnimi konferencami

Sindikalne podružnice v občini Trebnje se že pripravljajo na polletne konference, ki jih bodo imeli proti koncu avgusta in v začetku septembra. Letošnje priprave so veliko boljše kot prejšnja leta, ker bodo le tako dosegli, da bodo konference na dostojni višini in dale smernice za razvoj in napredek posameznih kolektivov in osnove delavskega samoupravljanja.

Pomoč trebanjske komune za prizadete v Skopju

Tako, ko se je v Trebnjem razvedelo za katastrofo v Skopju, se je sestel Izvršni odbor SZDL in imenoval poseben štab, ki vodi organizacijo za zbiranje prispevkov. Ze v petek in soboto so kolektivni javljali svoje prispevke, razen tega pa se je preko 500 ljudi prijavilo za oddajo krvi. Ljudje so pokazali izredno razumevanje v tej akciji, saj se je že v prvih dneh nabralo lepo število prispevkov.

Tovarna šivalnih strojev na Mirni daruje 250.000 din in enodnevni zaslužek kolektiva. Gradbeno opekarstvo podjetje Mirna enodnevni zaslužek, Iskra, obrat Mokronog prispeva dvodnevni zaslužek, podjetje Modna oblačila Mokronog dvodnevni zaslužek, Dana Mirna dvodnevni zaslužek, Trgovsko podjetje Trebnje dvodnevni zaslužek.

Komoprema Trebnje 80.000 din, Kovinsko podjetje Trebnje 100.000 din, KZ Trebnje 300.000 din in 15 ton krompirja, Mesolzdelski Mokronog dvodnevni zaslužek, Mizarstvo podjetje Sentlovrenc dvodnevni zaslužek, Mizarstva delavnica Trebnje dvodnevni zaslužek.

Čevljarsko podjetje Mokronog dvodnevni zaslužek, uslužbenec KPD Dob prispeva enodnevni zaslužek, uslužbenec občinske skupščine Trebnje dvodnevni zaslužek, uslužbenec političnih organizacij v Trebnjem dvodnevni zaslužek, uslužbenec občinskega sodišča v Trebnjem in postaje LM dvodnevni zaslužek, Godna uprava - obrat Mokronog 140.000 din.

Krajevne organizacije SZDL in tudi RK so organizirali po terenu nabiralno akcijo, ki po prvih vestih lepo poteka.

TREBANJSKE NOVICE

Terasasta obnova vinogradov nad Metliko v izvedbi domače kmetijske zadruge

zemlje je bila za večino kmetov boleča stvar, saj so belokranjski kmetje zelo navezani na svoje male vinograde. Res pa je, da se le na ta način lahko približamo sodobni ureditvi vinskih nasadov (terasasti sistem). Ker največje težave počasi že urejajo, poteka dela za obnovo v redu.

Strojna dela na področju opravljajo delavci Agroobnove, za ostalo delo pa skrbi kmetijska zadruga v Metliki. Do jeseni bodo lahko že pripravili nad 15 ha zemlje za sodobno gojenje vinske trte, ostale predele pa v naslednjem letu.

V plantažnih vinogradih bodo pridelovali v glavnem črna vina kot so šentlov-

prav ga je nekoliko prizadela suša. Strokovnjaki iz

Pomoč metliške občine tovarišem v Skopju

Vest o nesreči v Skopju je vse metliške občane globoko pretresla. Tako so začeli zbirati pomoč za onesrečence. Prvi je bil kolektiv Zavoda za zaposlovanje invalidov, ki je prispeval dvodnevni zaslužek in vsi so tudi pripravljani dati kri, če bo potrebno. Ustanovili so štab pri občinskem odboru SZDL in RKS, kjer so predstavniki vseh organizacij, podjetij ter zdravstveni delavci, ki so na terenu ustanovili še 13 takih štabov za zbiranje prispevkov. V vseh zbiraajo poleg denarja še kmetijske pridelke, ki jih bo zadruga odkupila, denar pa bo poslala onesrečenim. Metliški občani so s razumevanjem in radi dali vso možno pomoč bratskemu narodu.

I.I.

Idealni pogoji, možnosti pa malo...

Ko sem se vzpenjala v hrib do otroškega vrta »Vide Tomšič« v Novem mestu, sem pomislila na to, da bi bilo treba cesto popraviti. Še odrasel človek se spotika ob kamnih in grapah, ki jih naredi voda ob nalivu, kaj se ne bi otroci!

Na velikem vrtu oz. sadovnjaku pred leseno uto sem našla otroke s tovarišici. Lepo zalit fantek, najmlajši med vsemi, mi je prišel naproti. Povedal je, da čaka službi očita in da mu je ime Igo, Ludi Bončina. Deklica z lopatko v roki, ki je radovedno opazovala najin pogovor, pa je bila »Moja Lunkelja«, kakor je sama povedala. Malo dalje je imela najbolj pridna gojenka Alenka stanovanje iz stoilov, v katerem se je igrala s punčko. Nekaj metrov vstran so se v pločevinasti kadi namakali dečki, dva sta bila na peskovniku in dva pri toboganu. Tako idealne

ga prostora za vrtec menda ni nikjer. Lepa stavba, še lepši in neprecenljive vrednosti pa je vrt, daleč od ceste in hrupa, kjer se brez skrbi igrajo otroci. Zeljko je skočil po upravnicu, s katero sva se zapletli v pogovor o njihovem poslovanju in delovanju.

«Feharja mi gre že na živce...»

je povedala Roza Peroci, ki že 14 let vodi to ustanovo.

Ko smo vrtec ustanavljali, je bilo denarja dovolj, materiala pa ne, tako da nisimo mogli nič narediti. Stekla za okna smo dobili iz Beograda preko neke »veze«. Potem je bilo vedno laže za material in vedno težje za denar. V vrtcu imamo 60 do 70 otrok, ki imajo na razpolago 3 učilnice, vrt in dve stranišči. Ker imamo tuči otroke, ki se močijo hlačke, se zgo-

di, da za takega »ponesrečenca« segrejem vodo na svojem štedilniku in ga tudi v svojem stanovanju operem. Kopalnico bi nujno potrebovali, toda denarja spet ni. Od občine dobimo denar le za strokovne moči, vse ostalo pa je naša skrb. Potrebujemo le 500.000 din, zato smo prosili podjetje »Krkko«, Zavod za socialno zavarovanje, Prehrano in Novoteks za pomoč, da smo dobili le od Novoteksa 100.000 din. Štirinajst let že prosjaim. Enkrat za stole, drugič za mize, za uto, za pesek itd. Vse, kar vidite, je »nafehtanok«. Zdj sem se naveličala tega!

Tisti, ki bi lahko, ne dajo

Najslabši plačniki so v tistih družinah, kjer sta oba starša zaposlena in kjer imajo lepe dohodke. Matere samohranilke, ki jih je precej, še tisti dan, ko dobijo plačo, prinesejo denar. Nekateri dobro situirani strši svojim otrokom še malice nočejo plačati (velja le 300 din na mesec!), tako da smo morali posredovati. Znano je, da otroci raje jedo druge kot doma in je res hudo za one, ki morajo gledati, kako njihovi sovrstniki jedo. Če kaj ostane, jim damo, vsak dan pa ne moremo...

Kje je rešitev?

Kot sem že omenila, bi v prvi vrsti potrebovali kopalnico, potem nekaj postelj ali vsaj blazin za ležanje, kamor bi lahko dajali spat najmlajše po kosilu, stavba pa je tudi potrebna manjših popravil. Ker denarja nimamo, starši ga tudi ne morejo dati, nam bi podjetja lahko pomagala. Eden bi kupil peč, drugi popravil poč, tretji pripeljal pesek itd. saj ne prosimo za denar v gotovini! Rač bi samo malo več ra-

Polletni plan na jutrišnji seji

Na 3. seji občinske skupščine v Novem mestu, ki se bo začela jutri ob 9. uri v Domu ljudske prosvete, bodo obravnavali izpolnjevanje na-

KURIVO še nima premoga

Spet smo obiskali podjetje Kurivo in tovariš Jože Plut nam je povedal, da so trenutno brez premoga, ker ni vagonov. Imajo sicer naročenih 3000 ton premoga in upajo, da ga bodo dobili v najkrajšem času. Drv imajo dovolj. Pri Kurivu lahko dobite tudi apno, betonsko železo, vrata in okna, heraklit plošče, bitumen in drugi gradbeni material.

M. F.

Tudi v Suhi krajini zbiramo pomoč

Delovne in družbeno-politične organizacije v Suhi krajini so že drugi dan po nesreči v Skopju začele z nabitralno akcijo za pomoč bratskemu narodu. Prvi so pričeli nabirati sredstva KZ Žužemberk, krajevna organizacija SZDL in organizacija ZB NOV na Dvoru. Kolektiv KZ je zbral preko 90 tisoč dinarjev in bo odstopil še enodnevni zaslužek ponesrečencem.

M. S.

Spet večje zanimanje

29. julija je bil na novomeškem sejmišču običajni sejem za prašiče, na katerem so prodali 741 pujskov od 845 pripeljanih. Ker je bilo tokrat dovolj kupcev od blizu in daleč, so cene zaradi večjega zanimanja takoj poskočile. Za prašičke, stare od 6 do 12 tednov, so zahtevali od 7.000 do 11.000 dinarjev.

zumevanja za otroške ustanove in ne samo za kegljišča in balnišča. Potrebno je marsikaj, prioriteto pa naj bi dali tistemu, ki najbolj potrebuje. Po ostalih mestih kot v Ljubljani, Celju in druge vrta avtomatično dobivajo sredstva od počtetij, le pri nas to ne gre in ne gre. Zakaj? Ne vem! Komunalno podjetje sem prosila, da bi popravilo pot, pa so rekli, da vodi ta pot samo do vrta in da naj jo popravimo sami. To je vendar javna pot, saj je vrtec tuji javna ustanova! To je le primer, ki osvetljuje naše težave. Če pa bi nam vsi pomagali, bi bil naš vrtec lahko najlepši v Sloveniji. Pogoji so idealni, žal pa ni možnosti za uresničitev, ki jih že imamo.

RIA BACER

Uspešna dejavnost komunistov

Na zadnji seji je Občinski komite ZKS Novo mesto 15. julija analiziral delo osnovnih organizacij ZK v prvi polovici leta ter ugotovil, da je bila dejavnost Zveze komunistov usklajena s sklepi in stališči IV. plenuma CK ZKJ ter V. plenuma CK ZKS ter široke aktivnosti v pripravah za volitve in poteku volitev v predstavniške organe.

Politična akcija komunistov v občini je pokazala, da so bili problemi hitreje rešeni ali se še rešujejo z večjo odgovornostjo in resnostjo na tistih področjih in delovnih organizacijah, kjer so bili člani ZK aktivni in zainteresirani pri reševanju zapletenih nalog v proizvodnji in upravljanju.

Ob seznanjanju s stališči in materiali V. plenuma CK ZKS so komunisti načeli vrsto vprašanj, ki jih bo potrebno rešiti v posameznih

gospodarskih organizacijah. V borbi za intenzivnost proizvodnje so pred komunisti obsežne naloge, ki jih lahko strnemo v sledeče: skrbeti za izkoriščanje proizvodnih kapacitet v pravem pomenu besede (izkoriščenost strojev, izpolnjevanje organizacijskega dela, izpolnjevanje strokovnega kadra ter njegova pravilna razporeditev, izpolnjevanje nagrajevanja po učinku), reševati vprašanje družbenega standarda (stanovanja, menze, otroško varstvo) ter vrsta ostalih problemov.

Posebno mesto v metodi dela ZK so dobili aktivni ZK, ki so bili sklicani na pobudo Občinskega komiteja za posamezna vprašanja ali sklop vprašanj vsebinskega dela ZK v občini. Na seji je bilo poudarjeno, da je ta metoda dela uspešna ter je treba v bodoče to obliko dela nadaljevati. Dosedaj sklicani aktivni so imeli določene pomanjkljivosti organizacijskega in vsebinskega značaja, ki pa jih je mogoče odpraviti z večjo angažiranostjo in odgovornostjo komunistov.

Volilna akcija je dala komunistom v občini posebno vsebino dela. Komunisti so v celoti razumeli svojo nalogo in so se angažirali pri izvedbi zborov volivcev ter aktivno delali v volilnih organih, občinskem in krajevnih političnih aktivnih kot neposredni

tolmači našega družbenega razvoja. Uspešno opravljene volitve so rezultat te aktivnosti. Nad 70% nove občinske skupščine predstavljajo člani ZK, kar kaže na ugled in zaupanje, ki ga imajo člani ZK v javnem življenju. Notranje življenje v osnovnih organizacijah ZK pa ni vedno na potrebni višini. Nekatero osnovno organizacijo se ne sestajajo redno kljub temu, da imajo vrsto problemov. Takšno stanje povzroča, da nekateri člani ZK niso sredi dogodkov, ter zato tudi niso aktualni. Občinski komite ZK bo moral tem organizacijam posvetiti posebno pozornost in skrb. Ena izmed meril notranjega življenja je tudi številčna rast ZK. V zadnjem obdobju so osnovne organizacije temu vprašanju posvetile več pozornosti ter je bilo v prvem polletju spejetih več članov v ZK kot vse leto 1963. Zelo ugodno je v tem pogledu povečan sprejem v ZK iz vrst mladine neposrednih proizvajalcev. Dosedaj sprejemi in število predlogov, ki jih obravnavajo osnovne organizacije za sprejeto vlogo Zveze komunistov kot vodilne subjektivne sile ter so slabi rezultati v posameznih osnovnih organizacijah glede sprejemanja le oči raz zaprtosti teh organizacij.

FRANC BEG

Brigada se je vrnila iz Soteske

Včeraj se je iz Soteske vrnila brigada ekonomske srednje šole v Novem mestu, ki je od 1. julija delala pri taksaciji gozdnega revirja v okolici Soteske, Dvora in Lašča. V brigadi, ki se je imenovala po Francu Rozmanu — Stanetu, je bilo 35 mladincev in mladink. Nekaj časa je bil med njimi tudi kmetijski študent gozdarstva Camar.

Brigadirji so delovne norme izpolnjevali 100-odstotno, oziroma so jih 100-odstotno tudi presegali. Delali so pod strokovnim vodstvom Toneta Hočvarja in Boštjana Japlja. Ta dva sta imela za brigadirje tudi vrsto strokovnih

predavanj. Razen tega je bilo razgibano zabavno življenje, ki so ga mladinci popestrili z najrazličnejšimi programi. Svoj program so imeli tudi na proslavi v počastitev 22. julija v Soteski.

«LIBIS - 17» za novomeški Aeroklub

18. julija so na Prečensko letališče pripeljali novo dvosedežno jadralno letalo LIBIS-17, za katerega je novomeški aeroklub plačal 1 milijon 50 tisoč dinarjev. Jadralno letalo se v zadnjih dneh tudi preizkusili in se je odlično obneslo v zraku.

»Specialist za kolesa«

D. Brajdič iz Smitela ni bil nikoli navdušen za pravo delo. Prav je mlad in bi si lahko pošteno služil kruh, ga to ni veselilo in se je raje specializiral za kraljo koles. V letu 1961 si je v zelo kratkem času prisvojil 8 koles. V začetku oktobra je vzel v Sotško kolo, konec meseca iz neke garaže v Srebrnih žensko kolo in dežni plašč, čez 10 dni pred novomeško pošto žensko kolo. Nato je tri tedne počival, potem pa je šel spet na delo. Iz Koširjeve lope na Brodu je vzel moško kolo, nekaj dni kasneje pred gostilno Jakše v Irči vasi spet moško kolo. Od tod ga je pot vodila v braški konec, kjer je izpred kinodvorane v Cerkljah odpeljal moško kolo. Videl je, da je pred kinom pravzaprav zelo ugoden teren, zato je malo kasneje izpred novomeškega ki-

na vzel moško kolo, ki mu je bilo všeč. Čez teden dni je posel vključil s kraljo kolesa pred novomeško pošto, potem pa so mu prišli na sled.

Zaradi kamivih dejanj je prišel pred občinsko sodišče v Novem mestu, kjer pa so sumili, da ni povsem normalen, in ga poslali za pregled k psihiatru. Ta je ugotovil, da je prištevnost D. Brajdiča v resnici manjša, zato mu je sodišče izreklo dokaj mila kazen: 11 mesecev zapora.

Na avtomobilski cesti pri Osipnici so mladinci brigade asfaltili prve kilometre cestnice. Do srede avgusta bodo za asfaltiranje pripravili tudi ostali oseski ceste med Beogradom in Osipnico.

Novomeška kronika

■ Pretekli dni se je prodajalna »Tekstil« na Glavnem trgu št. 28 preselila v sosednjo hišo, v bivši frizerski lokal Adam. Preselitev je bila potrebna zato, ker dosedanja lokal prodajalnice »Tekstil« obnavljajo in ga bodo uredili v enega najlepših v našem mestu. Kolektiv te prodajalnice se tudi v novih prostorih pripravlja za obisk.

■ Da se bodo kmalu spet odprla šolska vrata, kažejo številne šolske potrebščine v izločbi papirnice in knjigarne. Tudi knjig imajo dovolj za vse razrede nižjih in srednjih šol. Ker bo prve dni šole velik naval v papirnici, si knjige pravčasno preskrbite.

■ Naš ljubi stari vodnjak sredi Glavnega trga še vedno, kljub številnim opozorilom, noče brizgati vodo kot bi moral, tako da voda škropi preko roba in je okrog vodnjaka prava poplava. Menda ga je res težko ukrotiti!

■ Otroško igrišče ima številne prenočevalce, menda kar abonirane na svojih klopih. Da se ta moda uveljavlja v velikih mestih, že razumemo, da pa se to zgodi v mestu kot je Novo mesto, pa je zares nerazumljivo.

■ Kljub neprestanim opozorilom še vedno vidimo na stenskih kup starih, raztrganih in umazanih plakator. Plakati na deskah pred knjigarno so gotovo slepa okras našemu mestu. Zadnji čas je, da take malomarnosti odpravimo!

■ Cestna razsvetljava na Zagrebški cesti še nekaj časa ne dela v zadovoljstvo stanovalcev. Ker je cesta zelo prometna do poznih nočnih ur in se po njej vračajo delavci popoldanskih izmen proti domu, bi morali malo bolj paziti, ali so le zadeve res urejene. Kaj nerodno je, če se v temi pešci zaletujejo eden v drugega, mar ne?

■ Televizorjev je v našem mestu veliko, vendar še premalo, kar dokazujejo tudi zelo številni občinski televizijski oddaji v kavarni na Glavnem trgu in v kandijski restavraciji. Od petka naprej je zlasti prostor v Kandiji natrpano zaseden. Prebivalci našega mesta z največjim zanimanjem poslušajo dnevna poročila o katastrofi, ki je ob potresu v Skopju prizadela vse jugoslovanske narode in delovne svet.

■ Voda je, vode ni, voda je kalna — tako in podobne komentarje slišimo iz dneva v dan med potrošniki vode v našem mestu. Taki komentarji so v zadnjem času, ko delavci vodovodnega pod-

jetja popravljajo okvare mestnega vodovoda, še bolj pogostni.

■ Vsega dovolj je bilo pretekli ponedeljek na novomeškem živalskem trgu, gospodinjice pa so se pritoževale nad cenami. Mnoge so se vrnile z dopusta ob morju, in so povedale, da je na Koprskem fišola po 30 din za kilogram toliko, da bi lahko z njim ceste posul, na novomeškem trgu pa zahtevajo zanj 150 din! Tudi cene ostalih vrtnin so tam dosti nižje kot pri nas. Hruške so prodajali po 100 din, ringlo po 100 din, jabolka po 28 din, orehe po 150 din, borovnice po 100 din, jabolka po 80 din, kumare za vlaganje po 100 in 150 din, kumare velike po 50 din, marelice po 150 din, krompir po 40 din, mleko po 60 din, siroke po 10 din, za glavo karfiole so zahtevali 80 din, za kilogram pese 60 din, za kilogram korenja 60 din, za solato 150 din in za ravo 900 din. Nek možak je pripeljal drva, ki jih je cenil na 3.700 din meter, kar se je vsem zdelo preveč.

■ Gibanje prebivalstva: Rodile so: Tilka Hudoklin iz Novega mesta, Foersterjeva 12 — Stanislavo, Danijela Troha iz Novega mesta, Ulica Majde Silc 18 — deklico, Fanika Ravbar iz Novega mesta, Šmihelska 5 — deklico. Porodili so se: Janez Saje, uslužbenec s Cankarjeve 35, in Marija Dobek, farmacevtka iz Kristanove 15; Jože Fabjančič, čevljar, Novi trg 9, in Antonija Zupančič, holičarica iz Bršlina 15; Ranko Jankovič, uslužbenec iz Kurizske poti 8, in Terezija Topolovec, delavka iz Straže; Anton Pirnat, strojni ključavničar iz Ljubljane, in Amalija Bele, delavka iz Foersterjeve 11; Ladislav Muhlič, ključavničar iz Volčičeve 3, in Frančiška Pahar, uslužbenka iz Gotne vas, nova hiša; Ivan Zorko, strugar iz Volčičeve 5, in Marija Blatnik, uslužbenka z Glavnega trga 23.

Umrli so: Karla Petrič, gospodinja s Trdinove 17, 88 let; Katarina Ratner, sosedinja s Prešernovega trga 4, 62 let.

KOLEKTIV BRIVNICE FALKNER

obvešča, da bo brivnica v nedeljo, 4. avgusta 1963 izjemoma odprta od 7. do 13. ure.

Zaslužek je namenjen ponesrečencem v Skopju.

Loka pred otvoritvijo

»Dolgo smo čakali, nazadnje bo pa let« pravijo Novomeščani o Loki, kjer delavci Komunalnega podjetja z mrazlično naglico urejajo kopalnice.

Dohod v vodo delajo z betonskimi ploščicami, na koncu pa bo več železnih stopnic vodilo v Krko. Ves prostor bo posut s peskom, urejen bo peskovnik, novih bo več klopi in desk za sončenje, razen tega bodo vse omarice za oblake, coinarno in leseno ograjo prepletkali in napravili dve novi stranišči, stara pa popravili. Za tiste, ki se radi z višine poženejo v Krko, bo urejena skakalnica na tistem mestu kot je bila nekdo.

Predvidevajo, da bo do 4. avgusta kopalnice urejene, gostinske prostore pa bodo preurejali naknadno. Uredili bodo novo kuhinjo, obnovili gostinske lokale in prepletkali celotno stavbo zunaj in znotraj.

Novo urejena Loka bo res lepa in nedvomno bo na njej spet mrgolelo kopalcev. Delovodja pravi, da bi dela še hitreje napredovala, če ne bi številni nestrpni že zdaj prihajali na kopalnice, kjer posedajo na prostoru, ki ga delavci betonirajo, kar jih ovira pri delu.

No, potrpite še nekaj dni, potem pa se bomo lahko spet kopali na Loki!

DVAJSET DNI OB LEPEM JADRNU

Visokotlorjen kamion je v soboto, 29. junija popoldne hitel po avtomobilski cesti proti Ljubljani. Pet fantov — več jih ne premore letošnji drugi letnik novomeškega učiteljskega — je po hitrem nakladanju prijetno počivalo v vdolbini med ocejani in se veselilo lepe vožnje po asfaltni cesti. »Saj se bomo še kopali zvečer v morju,« sem si mislil, ko smo drveli mimo Vrhnike.

V klanec proti Logatcu je čuden kamion v motorju vzmiral soferja. V Logatcu smo se ustavili pri mehaniki delavnici in ker ni bilo nikogar, je sofer sam odprl pokrov nad cilindri. Bati pa so bili nepoškodovani in po dveurni zamudi smo pot nadaljevali. S strahom sem prisluškoval zvokom motorja, ki je vlekel kamion preko znanih zavojev pri Planini. Vrh klanca sem se oddahnil — zdaj bo že šlo šest kilometrov od Postojne je rdeča signalna luč opozorila soferja, da je takoj ustavil kamion. Napaka je bila v oljni črpalki. »Nakamor več ne gre,« je kratko povedal sofer na vprašujoče pogled.

Kaj zdaj? Mrzlično iskanje nadomestnega kamiona po telefonu, pa v bližnji vas, nato v Postojno. Nikjer nič!

Humanistični socializem v praksi

Iz črnega položaja sta nas rešila višji vodnik milice v Postojni in voznik vozila »Informacija«, ki sta v eni uri poiskala soferja in kamion Avto-moto društva iz Postojne.

Fantje so se kopali v znoju, tako so hiteli s prekladanjem tovora. Ob pol dveh zjutraj smo ob svitu zahajajoče lune razložili tovor in utrujeni za nekaj ur zaspali.

Tabor stoji...

Ob petih smo začeli postavljati tabor. Vsa sreča, da ni bilo treba postavljati kuhinje in stranišča. Oboje je pred dvema leti postavila delovna četa novomeških učiteljskihnikov pod vodstvom mojstra Čelčiča iz Rebrče vasi. Vendar ni bilo lahko v enem dnevu postaviti 32 šotorov in povrh še izkopati jamo za odpadke.

Po kosilu smo si privoščili dve uri kopanja. Edini neplavalec med fanti je hitro premagal strah pred vodo.

V ponedeljek zjutraj so bili postavljeni še pogradi in pripravljene slamarice za 23 šolskih otrok, ki jih je poslalo socialno skrbstvo novomeške občine.

Ob 10. uri se je z avtobusom pripeljalo 45 udeležencev plavalno-taboriškega tečaja. Takoj so bili razdeljeni v 7 delovnih skupin in razmešeni po šotorih. Čeprav je sonce neumljeno pripekalo, so se vsi vneto lotili urejanja ležišč in prva kopal je bila v znoju, ne v morju.

Z enakim navdušenjem se je lotila urejanja tabora druga skupina, ki je prispela ob 13. uri. Pod vodstvom tovarišja Potočarjeve in Abačičeve so otroci iz okolice Novega mesta, s pionirjev in 15 pionirk, hitro uredili svoja bivališča pod šotori.

Izlet tabornikov — učiteljskihnikov v Savudrijo bo vsem ostal v lepem spominu, saj se je tako prijetno voziti po morju...

»BELE BREZE« ob Kolpi

Četa tabornikov »Bele Breze« iz Crnomlja je na taborjenju ob Kolpi v Dol. Toplicah rem trgu, 36 tabornikov si je postavilo šotore ob morju. Tu so maščki, pionirji, mladinci, pionirke in mladinke. Ob žuborečem slapu se preteka kot biser v vodi in topli Kolpa, pod slapom pa je otoček iz peska in kamenja.

Akoli tega se ves dan prepletajo glasovi smeha, šofotanja in vpitja. Malčki se uče plavanja, večji taborščaki se v vodo z vrh in s tla, nekateri pa se sončijo na otočku.

Ob vohodu

- Cigava pa -!
- Jaz sem Kordičeva iz Crnomlja. Biserka sem!
- Si kaj shujšala, v ali tu?
- Ne, zred sem se ker dobro jem.
- Eden izmed dečkov je dobil sadje. Vsa skupina iz razgovora razreca se je postavila v vrsto in sadje so razdelili vsakemu enako.
- Tovariš, slikajte nas! Rad bi imeli slike za spomin, so me prosili.

Pod nekim šotorom sem videl pionirko, ki je pisala pisno svojji mamici, iz kuhinje se je vil dim. Strajnova in Tkaličeva sta pripravljali kosilo, ki je prav prijetno dišalo. Taborniki ob Kolpi res lepo preživljajo počitnice.

Jože Skočir

Začelo se je redno taborniško življenje

Program taborjenja je bil precej natrpan, tako so se izrazili v zapisnih kronikah vsakodnevni dnevni. Obsegal je predvsem plavalno šolo, ki je trajala dnevno od 12.30 do 17. ure. 25 neplavalec se je naučilo plavati. Vsi udeleženci tečaja so se seznanili z metodami plavalne šole in z reševanjem utopljenca.

V jutranjih in večernih urah so se tečajniki v predavanjih in v praktičnem delu seznanjali s svojimi, ki jo mora obvladati organizator letnih taborjenj za šolsko mladino. Izlet v okolico, združenji z različnimi nalaganji (opazovanje prirode, ocenjevanje razdalj, višine, površin itd.) so poživili program. Teren okoli tabornega prostora je prav primeren za nočne vaje, ki so se jih radi udeleževali. Vse je prevzel čudovit pogled z vrha hri-

ba na morje okoli Tržaškega zaliva.

Petje v večernih urah je bilo zelo priljubljeno. Vrstile so se partizanske, taborniške in narodne pesmi. Posebno z občutkom so peeli pesem: »Padel je, padel mlad partizan...«, ki ima čudovito besedilo v drugi kitici:

»V hišici mali mamica čaka, kdaj mimo okna sin prikoraka. Čaka in čaka, sinka pa ni, stati ne morejo bele kosti.«

Trije taborni ognji so privabili domačine in goste iz bližnjega počitniškega doma »Tobak«. Posebno je uspel taborni ogenj, na katerem so sodelovali otroci iz kolonije Rdečega križa v Fažani.

Predavanja z barvnimi diapozitivi so zapolnila štiri večere. Tovariš Bukovec nas je popeljal v zimske lepote Kcmne in na izlet v Grčijo, tovariš major Puc nas je seznanil

Doslej največji podvig novomeških jamarjev

V soboto, 20. julija, je skupina novomeških jamarjev odšla na dvodnevni ogled »Prepadne jame« pri Novih selih na Kočevskem. Odprave se je udeležil tudi znani jamar in alpinist Uroš Tršan.

Čeprav so jamo raziskovali že člani jamarškega kluba Zelezničar iz Ljubljane, je bil to trd preizkusni oreh vseh članov odprave. Jama slovi kot izredno nevarna in težko pristopna. Lijakast pristop udornega značaja raste v petdeset metrsko brezno prostega pada, potem pa se odpirajo nova brezna z ogromnimi dvoranami, jezeri in labirintskimi hodniki.

Veličina jame je predvsem v ogromnosti dvoran, v katere bi lahko postavili kapiteljski zvonik. Krasijo pa jo tudi lepi karniki. Bivanje v jami je otežkočila nizka temperatura (+3 C). Kljub pomanjkanju opreme, ki je nujna za take ekspedicije, in neizkušnosti nekaterih članov je akcija odlično uspela.

Doživeli smo jamo v vsej njeni strogi hladnosti, mračni globini in nevarnosti. Silno doživeti, ki nam ga je nudila jama, je bilo največje plačilo za trud.

SLAVKO LESAR

Nov razgledni stolp na Debencu

Na znanem partizanskem in turističnem kraju Debencu nad Mirno so zgradili 18-metrski razgledni stolp, s katerega je zelo lep razgled po bližnji in daljni okolici, prav tako pa je še tudi popravljena cesta do planinske kočice. V jeseni bodo začeli kočico popravljati in obnavljati, da bodo lahko naredili prostor za 30 ležišč. Ker je blizu kočice tudi zelo lep parkirni prostor, je veliko zanimanja za izle-

Letalski piknik na Bovcu

21. julija je bil v počastitev dneva vstaje v Bovcu letalski piknik. Sodelovalo je 20 dvosedezernih letal Aero-kluba Slovenije, Hrvatke in Avstrije ter eno potniško letalo. Piloti in padalci so izvajali drzne akrobacije. Najbolj je navdušil občinstvo svetovno znani akrobat na letalu Aleksis z jugoslovansko zastavo v roki, držeč se samo za eno nogo lestvice, nazadnje pa se je držal letala samo še z zobmi. Po vratolomnih vajah, ko je ljudem zastajal dih, je varno pristal na zemlji in ob burnem ploskanju izjavil: »Da sem lahko izvedel take akrobacije, ni samo moja zasluga, temveč tudi zasluga spretnega pilota. Sicer pa smo Jugoslovani v svetu dosegli lepe uspehe v letalstvu, na kar smo lahko ponosni.«

S. Skočir

Izlet na Krn

Pet članov Planinskega društva »Radeček« iz Loke je šlo na izlet na Krn nad Kobaridom. V Kobaridu smo si ogledali spomenik Simonu Gregorčiču, nato smo šli preko Soče na Lovrencov grič in od tam v Vrsno, kjer smo si »Pri Pomoljščevu ogledali lepo urejen Gregorčičev muzej. V vasi Krn smo prenočili in drugo jutro smo se že vzpenjali proti vrhu. Po poti se nam je nudil lep pogled na Kuk in Matajur. Po krajših počitkih smo prišli do Gomiščkega zavetišča, se tam okrepili in se nato povzpeli do vrha. Na Krnu smo videli vojaške postojanke iz I. svetovne vojne in opazovali vrhove Triglava, Prisojnika, Mojstrovke (v lepem vremenu se vidi celo Grossglockner in na jugu morje). Vzpom na Krn ni težaven, saj sta se ga udeležila tudi dva pionirja-planinca Jure in Martinca.

S. Skočir

Plavalna šola v Trebnjem

V okviru športne akcije »Naučimo se plavati« je osnovna šola v Trebnjem organizirala plavalni tečaj za učence, ki še ne znajo plavati. Tečaj so pričeli pretekli četrtek pri Pavlinovem mlinsu.

v bližnjim vzhodom in z življenjem ob izraelsko-egiptovski meji, taborovodja pa je pokazal slike iz življenja tabornikov.

Izredno zanimiv je bil ogled tovarne za izdelavo ribjih in rastlinskih konzerv v Izoli. Ogled je organiziral s posredovanjem tovariša Žuglja inž. Zobec. Pod vodstvom strokovnjakov smo si ogledali ves delovni proces. Občudovali smo delovni tempo, mehanizacijo in smotrno izkoriščanje materiala.

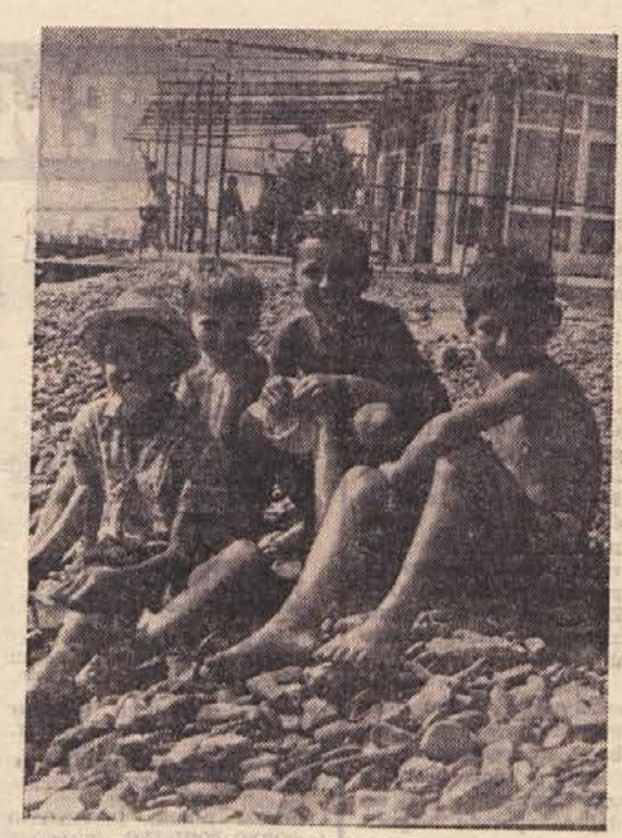
Z ladjo smo šli dvakrat na izlet. V Savudriji smo si ogledali velik svetlinik, zgrajen pred 130 leti. Na rtiču smo opazili močne izpodjede, ki so posledica delovanja morskih valov. Pisano morje šotorov v prostnem kempingu v sepi borovcev vzdolž obale je bila prava paša za oko, željno pestrih barv.

Drugi izlet z ladjo je bil vzdolž vse slovenske obale od Portoroža do Debelega rtiča. Posebno smo občudovali vrvenje v koprskem pristanišču. Malo morske obale imamo Slovenci, a to kar imamo, temeljito izkoristimo, smo ugotovili ob zaključku tega izleta.

Taborjenje — praktična šola za življenje

Med taborjenjem se je pokazalo, kdo je vesten, tovariški, iznajdljiv, kdo je površen, len. Kritika tabornega kolektiva je bila boljše zdravilo za razne slabosti posameznikov kot je bil med letom strah pred slabimi ocenami v šoli. Zivahno taborno življenje je spet mimo. Leto za letom gre skozi to življenjsko šolo, v kateri se močno oblikujejo značaji, kader bodočih vzgojiteljev.

M. D.

V Portorožu poleti 1963: »VSI SMO DOBRE VOLJE...«

Novomeški ribiči: prvaki Slovenije!

28. julija je bilo v Ljubljani v tivolskem ribniku X. športno ribiško republiško tekmovanje v lovu rib. Tekmovanja se je udeležilo 42 športnih ribičev iz Slovenije. Razveseljivo je, da je bilo na tem tekmovanju polovica mladincev. V vrste športnih ribičev se zadnja leta vključujejo številni mladinci.

Tivolski ribnik, ki ga upravlja ZRD Ljubljana, je skoraj idealna voda za ribiško športna tekmovanja.

Mladina iz Grosuplja v Dol. Toplicah

Turistično društvo v Dol. Toplicah je na željo TVD Partizan iz Grosuplja oskrbelo njihovim tabornikom prijetne počitnice. Taborniki so postavili šotore v bližini velikega športnega bazena, kamor se hodijo kopati; zvečer se zabavajo ob tabornem ognju in vsi so prav zadovoljni. Turistično društvo v Dol. Toplicah namerava odkupiti ta lepi prostor in hkrati misli še na druge prostore za taborjenje.

Otoški mladinci na Gorjancih

V počastitev dneva vstaje slovenskega ljudstva so mladinci in TVD Partizan z Otočca pri Novem mestu organizirali izlet na Gorjance. Zvečer pred praznikom so kurili kresove in imeli krajši kulturni spored, naslednji dan pa so prisostvovali otvoritvi lovske kočice na Gorjancih. Otoški mladinci imajo letos v načrtu še več takih izletov.

Gradac: Kanižarica 2:1 (0:1)

V nedeljo, 21. julija, je bila v Kanižarici nogometna tekma med mlajšimi mladinci Gradaca in Kanižarice. Zasluzeno so zmagali mladinci iz Gradaca z rezultatom 2:1.

P. R.

NEW YORK: ZNAMKA ZA 30 MILIJONOV

Na nedavni dražbi v New Yorku so prodali neko znamko za približno trideset milijonov dolarjev. To je najvišja cena, ki so jo doslej plačali za en sam primerek. Znamka pripada tako imenovani seriji »misijskarjev« in je edina obstoječa kopija dveh havajskih centov v modri barvi. Izdana je bila v letih 1851—1852. Leta 1892 so jo ukradli, njenega lastnika pa ubili. Njen zadnji lastnik je neki švičarski zbiralec znamk.

Farma pod vodo

Na vzhodni obali Tasmanije pripravljajo neka avstrijska družba načrte za prvo podvodno farmo na svetu, kjer naj bi gojili najrazličnejše vrste alg. Ko se bodo alge razvile, jih bodo uporabili v znanstvene namene.

Alge bodo kosili z ladje, ki bo imela na dnu posebne kose. Iz alg bodo izdelovali tudi razne hranljive sestavine, kot dodatke k jedem, kozmetične preparate, barve itd.

nja. Obiluje z ribjim drobižem in zajetnimi krapci. O tem, da je ribnik zelo bogat, govorijo tudi prav dobri doseženi rezultati.

Prvo mesto pri posameznikih v članskih vrstah je zasedel znani tekmovalce Silvo Požar; Danilo Rifelj je zasedel tretje in Ivo Podrgajs četrto mesto. Kot ekipa so predstavniki ZRD zasedli prvo mesto. Silvo Požar je ujel v treh urah 227, Danilo Rifelj 167 in Ivo Podrgajs 164 rib.

Mladinska ekipa ZRD v sestavi Cedo Jakovljevič, Marko Picek in Branko Suhy je ravno tako dostojno zastopala mlade ribiče in zasedla I. mesto in s tem osvojila naslov in prehodni pokal mladinskega moštvenega prvaka v športnem ribolovu SRS. Mladinci so ujel v treh urah precej rib: Cedo Jakovljevič 129, Branko Suhy 42,

Marko Picek 34. Naslov mladinskega republiškega prvaka za leto 1963 je osvojil Cedo Jakovljevič.

Uspeh, ki sta ga dosegli obe moštvi, je tem večji, ker je bila konkurenca ostra.

Predstavniki naših ribičev, člani in mladinci, so ponovno dokazali, da so športni ribiči s Krke sposobni doseči prav lepe uspehe tudi v drugih vodah.

Prejšnji dan je bilo ribiško športno tekmovanje v šestorboju v vsulih disciplinah; žal se naši predstavniki tega tekmovanja niso udeležili, čeravno je naša zveza pred leti v tej disciplini predstavljala evropsko klaso in zmagovala več let zaporedoma.

Naloga vodstva zveze naj bo v prihodnosti obnoviti ta zanimiva tekmovanja s tem, da pritegne čimveč mladih sil.

J. S.

NAŠ OBISK

Absolventka modnega Dunaja

Ste kdaj razmišljali, da mora biti nekje na svetu šola, kjer se lahko naučite oblačiti po modi? Če niste, stopite z menoj na kratek po-

govor k 20-letni NUSKI KRALJ, Vodnikova 10 v Brežicah, ki se je pravkar vrnila z Dunaja.

»Taka šola je na Dunaju,« bo začela pripovedovati Nuska, če jo boste vprašali, zakaj se je mudila v Avstriji. »Imenuje se Modna šola mesta Dunaja, traja pet let,« bo nadaljevala in dodala: »Jaz pa sem absolventka te šole.«

Nuska se je za to šolo odločila, ko ji je bilo komaj 14 let. Njeni starši, zlasti oče, so želeli, naj bi študirala eno izmed elektro strok, toda mlado dekle je vztrajalo pri svojem, dobilo avstrijski vizum in se znašlo v avstrijskem vele mestu.

»Lahko si mislite, kako sem se počutila — sama v tujini sem bila prvokrat. Tudi jezika nisem znala (nemščine). No potem je le šlo. Znebila sem se treme. Rečem pa, da ni bilo lahko.«

»Kaj vse ste pa počeli v šoli?« sem jo vprašal ob obisku.

»Risale smo krojne modele, šivale, krojile, bile pa

smo tudi manekenke. (Sola je predvsem za dekleta.) Ob koncu vsakega šolskega leta smo imele samostojno modno revijo.«

»Če bi pretehtali svoje sposobnosti — kaj najbolj znate?«

»Risati in krojiti.«

»Najbrž bi zdaj radi tudi tako zaposlitev, kjer bi uporabljali to znanje?«

»Da.«

»Kam vas najbolj vleče?«

»Rada bi se zaposlila v Zagrebu ali v Ljubljani, vsaj prvi dve leti.«

»Če bi se enkrat odločili za poklic, bi morda postali kaj drugega?«

»Ne, toda v tujino ne bi šla nikoli več. V tujini šele spoznaš domovino.«

»Se vam je kaj hudo zamerilo?«

»To ne, ker smo se dekleta in profesorji zelo dobro razumeli. Bili smo prava mednarodna družčina.«

»Ste bili edina Jugoslovanka v šoli?«

»Da, pet let ni bilo razen mene nobene druge.«

»Kaj ste počeli v prostem času?«

»Najbolj srečna sem bila, če sem lahko v miru brala knjige.«

»Kateri pisatelji so vam všeč?«

»Finžgar, Hemingway.«

»Vaš hobbij?«

»Gramofonske plošče zbiram.«

»Česa ne boste mogli zlepa pozabiti?«

»Kako me je na Dunaju večkrat zeblo. Čudno je, mar ne, kako se sanje hitro sprevržejo v pekočo stvarnost. Ko sem bila še doma, sem mislila, da na Dunaju sploh ni zime, da je vsa tujina ena sama sončna dežela in kraj vesoljnega zadovoljstva.«

IVAN ZORAN

Počitnice niso le za počitek

Poletne počitnice so za maturante srednjih šol dolge in marsikdo jih pametno izkoristi. Nekateri si nabirajo moči za resnejši študij, precej pa je tudi takih, ki si med počitnicami nabirajo denar in novo znanje. V kmetijski zadrugi Črnomelj sem srečal maturanta gimnazije Iztoka Dernovščka, ki je že junija odšel na prakso. Iztok je Črnomalčanom dobro poznan, saj je zelo delaven na mnogih področjih, posebno pa še pri ObK ZMS, kjer je predsednik komisij za kadre in mladinske delovne akcije.

«Kako je kaj s tvojim mladinskim delom med počitnicami?» sem ga po baral ob srečanju.

Dela je dovolj tudi v tem času, saj so prav sedaj na sporedu brigade.

Imamo precej problemov, ker je veliko zanimanje le za zvezne akcije, za lokalne brigade pa mladinci nimajo toliko veselja. Pri kadrovske komisiji pa prav sedaj razpravljamo o spisku perspektivnega kadra med mlajšimi člani naše organizacije. Te skušamo zaposliti z delom v posameznih komisijah, da bi se pri tem naučili delati z mladino in potem znali kmalu priti za važnejše naloge v mladinski organizaciji. Na ta način upamo kar najbolj pomladiti občinski komite in sekretariat,« je povedal Iztok.

«Kako to, da si se takoj po šoli zaposlil?»

«Zanimalo me je delo, razen tega pa bom na ta način tudi zaslužil nekaj denarja. Takoj po počitnicah grem namreč na odsluženje vojaškega roka in bom takrat denar zelo potreboval. Po tem nameravam študirati v Ljubljani, vendar moram imeti »vojsko« za seboj.»

Potem mi je še povedal, da se je že dobro spoznal z delom, saj so zadrugi zelo prijazni z njim. Zaupal mi je tudi, da bi si želel poleti več zabave v Črnomlju in prijazno mladinsko sobo, v kateri bi se lahko mladi shajali in pogovarjali. «Sport sem v zadnjem času nekoliko zamenjal in bom skušal pri vojaških zopet malo napredovati. Tek me veseli in rad se spominjam nekaterih nastopov, še posebno atletskega tekmovanja v Novi Gorici, ko sva z znanim državnim reprezentantom Červanom zastopala ekipo Dolenjske v teku in dveh zmag na krosu v Novem mestu,« je še povedal.

Potem se je zavijtel na kolo in se odpeljal proti svojemu delovišču.

-jk

■ Pred posebnim vojaškim sodiščem v Mumaku teče proces proti 151 osebam, ki so 20. in 21. maja letos poskusile izvesti državni udar v Turčiji in strmoglaviti vladno predsednika Gursela.

■ Predsednik Naser je obnovil povabilo iraškemu predsedniku Arefu, naj obišče Kairo.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 2. avgusta: Bojan Sobota, 3. avgusta: Lidija Nedejca, 4. avgusta: Dominik Ponedeljek, 5. avgusta: Marija Tork, 6. avgusta: Vlasta Sreda, 7. avgusta: Kajetan

ČESTITKA

Tonetu Tomažinu iz Studenca pri Sevnici čestitajo za odlično opravljeno diplomu ter za njegov 20. rojstni dan — kolegi!

PRODAJ ITALIJANSKI otroški voziček. Informacije od 8. do 12. ure in od 15. ure dalje. Povše, Trubarjeva 3.

PRODAJ RABLJENO SAMSKO pohištvo. Nastran, Cankarjeva 1, Novo mesto.

PRODAJ VSELJIVO ENOSTANOVANJSKO HIŠO na železniški postaji Mirna peč 40.

PRODAJ DOBRO OHRANJENO SOBNO POHISTVO in oddam garažo. Foršček, Adamičeva, nova hiša, Novo mesto.

KUPIM SLAMO 300-500 kg in prodam avtomatski stroj za čiščenje žita, izdelavo ješprenja in kaše, poraba moči minimalna. Kovacic Franc, mlin Novo mesto, Kandija.

KUPIM FIAT 750, ohranjen, do 20.000 km Ivankovič Nikola, Smihelska 6, Novo mesto.

ISCEM GOSPODINJSKO POMOČNICO. Peric, Paderšičeva 33, Novo mesto.

ISCEM POSTENO ZENSKO, ki bi vsak dan dopolnila 2-3 ure pomagala v gospodinjstvu (pospravljanje, pranje). Plača in prenočišče po dogovoru. Naslov v upravi lista.

STAREJSO ZENSKO, pošteno ali upokojeno za družbo ali pomoč v gospodinjstvu na mali kmetiji blizu Novega mesta sprejemem. Stanovanje in hrana v hiši. Naslov v upravi lista. (3230-63)

DEKLE ZA CUVANJE starejše osebe sprejme takoj dr. Brecej, Ljubljana. Poizve se pri Rozina Mariji, Smihelska 3, Novo mesto.

MOSKO ZIMSKO SUKNJO, dobro ohranjeno, zamenjam za lepa drva. Naslov v upravi lista.

PEKOVSKEGA VAJENCA sprejme Omrzel Alojz, Krško. Hrana in stanovanje pri njem.

SLUŽBO DOBI FANT vojaškega prost. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi lista. (3235-63)

GOSPODINJSKO POMOČNICO k 4-članski družini iščem. Pogoji ugodni. Perko, Ljubljana, Strossmayerjeva 6-a.

KINO

Brestanica: 3. in 4. avgusta italijanski film »Čočaras«, 7. avgusta italijanski film »Skandali za kulisami«.

Črnomelj: 2. in 4. avgusta ameriški film »Milijonarka«, 6. in 7. avgusta »Lepi Antonios«.

Dol: Toplice: 3. in 4. avgusta ameriški film »Zbogom orožje«.

Kostanjevica na Krki: 4. avgusta ameriški barvni film »Poimno v dežju«, 7. avgusta nemški film »Ljubavna zmeda«.

Novo mesto »Krkav«: od 2. do 5. avgusta mehki barvni film »Jaz, pustolovec«, 6. in 7. avgusta jugoslovanski film »Kota 905«.

Semič: 4. avgusta angleški film »Podaj roko hudici«.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 4.05, 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 18.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 2. AVGUSTA: 8.05 Iz starejše slovenske glasbe. 9.25 Petkovo koncertno dopoldne. 10.15 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Stana Hočvar: Kako zatiramo hišno gobo. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Odmevi z Balkana. 14.05 Vedre in poskočne. 15.15 Napotki za turiste. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Dragulji iz oper. 18.45 Iz naših kolektivov. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Majhen koncert mladinskih pevskih zborov. 21.15 Oddaja o morju in pomorskihah.

SOBOTA, 3. AVGUSTA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji. 9.10 Deset pianistov iz desetih dežel. 10.30 Matija Bravničar: Simfonična anti-teza. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Viktor Repanšek: Krmpir kot kрма za živino. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Melodije za razvedrilo. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Edward Elgar: Enigma variacije. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Javna oddaja narodnozabavne glasbe. 21.00 Za konec tedna — ples.

NEDELJA, 4. AVGUSTA: 8.00 Mladinska radijska igra, Milankov-Nikolič: Lo vaza izginulimi oblaki. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 10.00 Se pomnite, tovariši! ... Maks Plahl: Prve uporniške brade v Slovenskih gorah. 11.50 Zabavni intermezzo. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.30 Za našo vas. 14.00 Koncert pri vas doma. 15.30 Danes popoldne. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 »Pod lipco zeleno...« 22.15 Skupni program JRT studio Sarajeva.

PONEDELJEK, 5. AVGUSTA: — 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Ponedeljkovo dopoldne ob narodni pesmi jugoslovanskih narodov. 10.35 Naš podlistek — Kako je bila odkrita Amerika. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Zabavni kaledoskop. 14.05 Morda si želite to poslušati! ... 15.40 Literarni spored. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbene uganke. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lepe melodije. 21.05 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

TOREK, 6. AVGUSTA: 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.10 Mojstri simfonije. 10.15 Ljubiteljem operetnih melodij. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15

Straža: 3. in 4. avgusta italijanski film »Taksi za Tobruke«. Smarjeta: 4. avgusta francoski barvni film »Njeno življenje«.

Trebnje: 3. in 4. avgusta ameriški barvni film »Mlada kraljica«. Žužemberk: 4. avgusta švedski film »Pouk o ljubeznih«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATICNI URAD NOVO MESTO

Od 20. do 29. julija je bilo rojenih 11 dečkov in 7 deklic.

Poročili so se: Jože Erjavec, delavec iz Sel, in Pavla Dermaš, kuharica iz Gor. Straže; Bogomil Kostrevec, mehanik, in Marija Poseđelj, telefonistka, oba iz Kranja.

Umrli so: Ciril Lipovec, delavec iz Vavte vasi, 25 let; Jože Valentan, upokojenec iz Sanske vasi, 66 let; Jure Radenič, kovač iz Brihova, 52 let; Antonija Hribar, upokojenka iz Tržišča, 58 let; Amalija Nemanič, delavka iz Črnomlja, 60 let; Franciška Plantan, gospodinja iz Podgrada, 60 let; Ana Muhič, kmetovalka iz Jurne vasi, 90 let.

Iz novomeške rodnišnice

Pretekli teden so v novomeški rodnišnici rodile: Marija Košak iz Kostanjevica — Sašo, Vera Kos iz Martinje vasi — Branislava, Emilija Slak iz Biške vasi — Jožeta, Marija Golobčič iz Dolže — Jožeta, Marica Ribarič iz Orjakovega — Milko, Marija Zupančič iz Biške vasi — Ana, Marija Stukelj iz Kota — Dušana, Draga Vukobrat iz Keser — Nado, Ana Turk iz Brezovice — Anico, Ana Lavrič iz Smihela — Anico, Marija Zajc iz Dolnje Pake — Mileno, Angela Mihelčič iz Malin — Angelco, Marija Kosac iz Jablana — Darka, Julka Brule iz Smolenje vasi — Milana, Ana Slak iz Gorenje vasi — Ivana, Marija Brar iz Homa — dečka, Slavka Košak iz Družinske vasi — deklico, Anica Kužnik iz Dolnjega Globodola — deklico, Anica Turk iz Vrha — dečka.

Iz brežiške rodnišnice

Pretekli teden so v brežiški rodnišnici rodile: Jožeta Jene iz Sevnice — Marjetko, Rozalija Snerberger iz Cerine — Andrejko, Franciška Pangerčič iz Globočič — Milana, Neža Bučar iz Dobrave — Vlasto, Alojzija Kostomaj iz Gor. Pijavškega — Branka, Marija Zarn iz Semuš — Jožico.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Albina Klobučar, žena posestnika iz Uršnih sel, je padla z voza in si poškodovala desno roko; Marija Levstik, žena posestnika iz Podgore, je padla in si na kničastem kamnu poškodovala levo koleno; v Jurija Radeniča, posestnika iz Brihovega, je udarila strela; Janez Starič, delavec z Gorenjega, je padel s kolesa in si poškodoval desno koleno; Stefan Kočevar, delavec iz Vrtače, je padel z mopedja in si poškodoval glavo; Terezijo Vidmar, ženo posestnika iz Žužemberka, je kača pččila v desno stopalo; Ivan Vivdinac iz Cerovega loga, je padel z mopedja in si poškodoval levo koleno in komolec; Francka Kurent, hči posestnika iz Glinka, se je urezala v palec desne roke; Marjan Grabner, sin gradbenega delavodje iz Straže, se je pri nogometu vrezal s črepinjo v desno koleno; Rudi Zalar, mizar iz Klinje vasi, se je s koso urezal v desno nogo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici:

Franc Brglez, strgarski vajenec iz Ljubljane, je dobil pri sežiganju smodnika opekline po desni roki in glavi; Franc Komarčar, kovač iz Dol. Skopice, si je pri padcu z motorja poškodoval glavo; Anico Spilek, hčerko delavca iz Čateža, je podrl neki motorist in ima poškodbe leve roke in leve noge; Marjan Milinarič, sin upokojenca s Pokleka, si je pri padcu poškodoval glavo.

MATICNI URAD SENTRUPERT

Rojstev v juniju ni bilo. — Poročili so se: Jožef Breznikar, strugar iz Drage, in Ivana Boljite, kuharica iz Smartnega pri Litiji; Peter Golob, kmetovalec iz Homa, in Stefanija Jerina, kmetovalka iz Zaloke — Umrli je Janez Gričar, posestnik iz Straže, 70 let.

MATICNI URAD SEMIC

Na območju matičnega urada v juniju ni bilo rojstev in smrti. — Poročila sta se: Martin Simonič, delavec iz Vinjega vrha, in Rozalija Absc, delavka iz Krupe.

NESREČE

Kolesar zaprl pot motoristu

23. julija se je na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu ponesrečil motorist Slavko Brečko. Brečko je s precejšnjo hitrostjo vozil pravilno po desni strani ceste do kilometrskega kamna 739, ko mu je nenadoma zaprl pot kolesar Miodir Adamovič, ki se je pripeljal iz Bršlina in je zavijal v Ulico talcev. Brečko se je hotel izogniti trčenju, zato je naglo zavril in padel po cestišču. Poškodoval je svoje vozilo in nogo.

Tovornjak v osebni avtomobil

23. julija sta se pri Catežu ob Savi trčila tovornjak s soferjem Rafaelom Kontestabilom iz Brezic in osebni avtomobil, ki ga je vozil Ivan Tončinčič iz Zagreba. Tončinčič je z avtomobilske ceste zavil na cesto IV. reda in pred seboj zagledal tovornjak, ki mu je vozil naproti. Čeprav je svoje vozilo ustavil in se dovolj umaknil s ceste, mu ni uspelo, da bi se izognil trčenju. Tovornjak se Zagrebčanovo vozilo potisnil šest metrov nazaj. Pri tem je nastala gmotna škoda 170.000 dinarjev.

Staričeva je bila neprevidna

26. julija je v Novem mestu podrl motorist Maksimilijan Plut neprevidno Marijo Starič, ki je prečkala cesto, ne da bi se preprčala, če je prosta. Staričeva si je pri padcu zlomila desno nogo in levo roko, motorist pa se je laže poškodoval. Oba se zdravita v novomeški bolnišnici.

Kmetijski nasveti. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Vedri zvoki. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 V torek nasvidenje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.10 Odmevi z gora (planinska oddaja). 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Prijubljene slovenske popevke. 21.23 Sereadni večer.

SREDA, 7. AVGUSTA: — 8.55 Otroške razglednice. 9.25 Popevke v sredo dopoldne. 10.40 Pesmi iz ameriške državljanske vojne. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Iz domačih oper. 14.05 Od polke do twista. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Promenadni koncert. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Gioacchino Rossini: Seviljski brivec, opera v dveh dejanjih.

ČETREK, 8. AVGUSTA: 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.35 Petindvajset minut z orkestrom Ray Cenniff. 10.15 Četrtkov dopoldanski operni spored. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti. 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne. 13.30 Plesni zvoki. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.26 Klavirsko skladbo Mocaeta Musorgskega. 18.10 Turistična oddaja. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Skupni program JRT — studio Ljubljana — Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

OBVESTILA

Izlet v bivša italijanska taborišča

Občinski odbor ZZZ Novo mesto, komisija za interniranje, deportiranje in politične zapornike obveščajo, da organizira preko »Kompas« obisk v bivša italijanska taborišča: Rab, Renicci — Padova, Gonars — Visco — beneški zapori. Obisk na Rab od 1. do 3. 9. 1963. Cena potovanja za eno osebo 6.800 din, sindikalna objava pa 5.800 din. Prijave pošljite do 20. 8. t.l.

Obisk Renicci — Padova od 30. 8. do 2. 9. 1963. Cena potovanja za eno osebo 18.800 din. Prijave pošljite do 5. 8. 1963.

Gonars — Visco — beneški zapori od 1. do 2. 9. 1963. Cena potovanja za eno osebo 10.400 din. Prijave pošljite do 5. 8. 1963.

Prijave pošljite na Občinski odbor ZZZ komisija za interniranje, deportiranje in politične zapornike Novo mesto, kjer dobite tudi vsa potrebna navodila.

OBVESTILO

Čenjene stranke obveščamo, da smo se preselili v novi lokal v Citalniško ulico, nasproti Delavske menze. — Priporočila se frizerski salon »Adama«, Novo mesto.

V vsako hišo DOLENJSKI LIST!

TOVARNA PERILA

»LABOD« — Novo mesto

razpisuje

DELOVNO MESTO

KOMISIONARJA

POGOJ: izobrazba kvalificiranega delavca v trgovini. Nastop službe možen takoj. Prijave poslati na upravo podjetja do 15. avgusta 1963.

PODJETJE

Import »CHEMO« Export

LJUBLJANA, MAISTROVA 10

sprejme v uk

6 VAJENCEV kemične stroke

POGOJ je dokončana osemletka. V poštev pridejo moški kandidati. Internatsko stanovanje preskrbljeno! — Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naslov, ali se osebno zglase v tajništvu podjetja.

RAZPIS

za sprejem učencev v gostinsko šolo

SOLO IZOBRAŽUJE učence za poklic kuhar in natakar.

V SOLO BODO SPREJETI učenci: kot vajenci v gostinskih podjetjih na osnovi učne pogodbe in kot redni učenci, prijavitelji na razpis.

SPREJEMNI POGOJI: končana 8-letna osnovna šola, duševno in telesno zdravje, veselje do gostinskega poklica.

PROSNJI ZA VPIS je treba priložiti: zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, rojstni list, kolek za 50 din.

NASLOV: Zavod za napredek gostinstva in gospodarstva, Novo mesto, Društveni trg 2.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 2

— Poštni predal 53 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje »DELO« v Ljubljani

Predsednik inž. Marko Bulc v Skopju

Predsednik republiškega štaba Slovenije za pomoč Makedoniji Janko Smole je poslal v Skopje člana tega štaba, inženirja Marka Bulca, predsednika okrajne skupščine ljubljanskega okraja, da bo neposredno iz porušenega mesta poročal, kakšna pomoč je zdaj najbolj potrebna. Tovariš Marko Bulc je s posebno radijsko postajo medtem poslal že vrsto poročil republiškem štabu, ki je hitro ukrepal in doslej poslal v bratsko republiko vrsto strokovnih in medicinskih ekip, ki že vse delajo v Skopju ali v njegovi okolici.

Na našem področju delajo v vseh občinah tudi občinski štabi za pomoč Skopju, ki imajo neprekinjeno dežurno službo in stalne stike z vsemi gospodarskimi organizacijami, SZDL in vsemi javnimi službami.

Med žrtvami ni vojakov

Po obvestilih, ki so jih dobili doslej, med žrtvami ranjenimi prebivalci v Skopju ni vojakov JLA. V času potresa so se vojaki pripravljali na vaje in jih rušenje poslopij ni zajelo.